

UNIUNEA EUROPEANĂ
Fondul Social European

GUVERNUL ROMÂNIEI
Ministerul Dezvoltării Regionale
și Administrației Publice

Instrumente Structurale
2007 - 2013

Cum să te implicii în procesele de formulare a politicilor publice Ghid pentru organizațiile neguvernamentale

UNIUNEA EUROPEANĂ
Fondul Social European

GUVERNUL ROMÂNIEI
Ministerul Dezvoltării Regionale
și Administrației Publice

Instrumente Structurale
2007-2013

Cum să te implici în procesele de formulare a politicilor publice

- Ghid pentru organizațiile neguvernamentale -

București
Aprilie 2013

Institutul pentru Politici Publice
București

Acest ghid a fost elaborat în cadrul proiectului **Consolidarea mecanismelor de consultare a societății civile cu autoritățile publice centrale și locale - un element fundamental pentru creșterea calității procesului de elaborare a politicilor publice**, cod SMIS 35492, proiect cofinanțat din *Fondul Social European prin Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative* și implementat de către Institutul pentru Politici Publice (IPP).

Autori:

Violeta Alexandru, Director IPP

Elena Iorga, Director de Programe IPP

Emanuel Răuță, Expert în politici publice

Institutul pentru Politici Publice
București

Institutul pentru Politici Publice (IPP)

București

Str. Sevastopol nr. 13 - 17, sector 1

București

Tel (+ 4 021) 212 3126/7

Fax (+ 4 021) 212 3108

E-mail: office@ipp.ro

www.ipp.ro

©

Toate drepturile sunt rezervate Institutului pentru Politici Publice (IPP). Atât publicația cât și fragmente din ea nu pot fi reproduse fără permisiunea IPP. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Cuprins

Introducere	5
I. Context	9
1.1 Probleme identificate	9
1.2 Definiții	13
1.3 Principii privind implicarea în procesul formulării de politici publice	14
1.4 Actorii sistemului politicilor publice	15
1.5 Beneficiile participării publice	17
II. Cadrul legal al consultării	19
2.1 Prevederi și instrumente legale pentru consultarea societății civile	19
2.2 Legislația privind consultarea publică	23
III. Consultarea în cadrul procesului de elaborare a propunerilor de politici publice	43
3.1 Organizarea consultării în timpul elaborării propunerilor de politici publice	43
IV. Ciclul politicilor publice și modalități de implicare a societății civile	59
4.1 Aspecte generale	59
4.2 Influențarea agendei	61
4.3 Formularea variantelor și alegerea soluției preferate	64
4.4 Influențarea alegerii soluției pentru rezolvarea problemei	66
V. Anexe	69
VI. Bibliografie	87

Introducere

„O preocupare majoră a democrațiilor moderne privește înstrăinarea cetățenilor de deciziile politice. În acest context, ca și în multe altele, societatea civilă constituie un element important al procesului democratic. Aceasta oferă cetățenilor o modalitate alternativă față lobby sau implicarea în partide politice, privind articularea mai multor interese sau implicarea mai multor părți în procesul de luare a deciziei”. (Code of Good Practice for Civil Participation/Conference of INGOs of the Council of Europe).

Organizațiile neguvernamentale reprezintă mecanisme eficiente prin care cetățenii participă la guvernare, influențează deciziile și determină schimbarea.

Organizațiile neguvernamentale, prin rolul de *watchdog* asigură implementarea corectă a politicilor, prin monitorizare și evaluare continuă. De asemenea, societatea civilă poate juca un rol important în identificarea și promovarea interesului public dacă aceasta își va consolida puterea de influență prin crearea unor rețele și dacă va folosi instrumente precum advocacy și lobby.

Rolul ghidului de față este acela de a oferi organizațiilor non-guvernamentale, publicului în general, dar și instituțiilor publice, o serie de concepte, noțiuni și instrumente pentru realizarea unui proces complet de adoptare a politicilor publice și a altor decizii publice.

Acest ghid își propune să ofere organizațiilor neguvernamentale, actorilor sociali organizați, comunităților și cetățenilor, un sprijin metodologic pentru îmbunătățirea participării în procesele de elaborare și evaluare a politicilor publice, dar și altor tipuri de reglementări¹.

---

¹ Mulțumim în acest sens doamnei Raluca Răuță pentru contribuția adusă la finalizarea acestui material.

Ghidul se aplică, în primul rând, proceselor de decizie ale autorităților centrale, cele care sunt obligate să respecte legislația² privind consultarea publicului în proiectarea politicilor publice, dar și deciziilor la nivel local sau județean, referindu-ne aici la actele administrative ale autorităților publice locale.

Ghidul oferă informația necesară pentru ca părțile implicate în deciziile la nivel central sau local să poată contribui în mod efectiv la articularea diverselor interese implicate în distribuirea resurselor și bunurilor publice.

ONG-urile au la îndemână o serie de resurse legislative și de participare pentru influențarea deciziei publice conform voinței publice, dar aceste resurse nu pot fi aplicate dacă instituțiile publice refuză să implice societatea civilă sau aleg să implice insuficienți actori, nereprezentativi raportat la gama de efecte pe care respectivele politici le pot genera etc.

Primul capitol prezintă metodologia și problemele identificate de ONG-uri în procesul participării la luarea deciziei. Acest capitol are rolul de a clarifica modul în care fiecare secțiune a ghidului trebuie citită și înțeleasă, sau grupurile țintă cărora li se adresează. În al doilea rând, sunt prezentate o serie de definiții reprezentative pentru procesul de politici publice, prezentarea principiilor consultării și actorii implicați în procesul de dezbateră al politicilor.

În cel de-al doilea capitol este abordată tema consultării publice pe marginea politicilor publice așa cum trebuie aceasta realizată de către instituțiile publice. Al doilea capitol cuprinde și o secțiune de instrumente legislative ce pot fi utilizate de către organizațiile civice pentru a putea lua parte la procesele decizionale.

Al treilea capitol conține modalitatea în care autoritățile inițiatoare pot organiza consultarea pe marginea politicilor publice astfel încât să ofere oportunitatea legitimă a grupurilor afectate de a se implica.

---

² Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică

Al patrulea capitol realizează o trecere prin etapele ciclului de politici publice oferind o serie de informații privind conținutul și o serie de instrumente și metode pentru ca organizațiile societății civile să poată interveni activ și să poată, astfel, influența opțiunile de rezolvare a problemelor.

Anexele conțin exemple de proceduri și bune practici ce constituie sprijin metodologic pentru cei ce parcurg acest ghid.

I. Context

1.1 Problemele ce stau la baza Ghidului

Rolul consultării societății civile în proiectarea actelor normative este unul esențial întrucât permite o acoperire optimă a tuturor aspectelor afectate de implementarea ulterioară a legislației.

Potrivit diagnozei *„Condițiile și provocările procesului de adoptare a politicilor publice din România”* realizată de Institutul de Politici Publice (IPP), cu finanțare din Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative (PO DCA), procesul consultativ a înregistrat în intervalul 2009-2011 o îmbunătățire. Cercetarea pe care s-a fundamentat raportul s-a derulat în intervalul octombrie-decembrie 2012 la nivelul următoarelor categorii de beneficiari: autorități centrale (16 ministere), autorități locale (103 primării de municipiu), organizații neguvernamentale (113). Astfel, la nivel central, numărul dezbaterilor publice organizate la cererea cetățenilor sau a organizațiilor neguvernamentale de către o autoritate publică (așa cum prevede Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, care stipulează obligativitatea instituției publice de a organiza o întâlnire pentru a dezbate public proiectul de act normativ, dacă această întâlnire a fost solicitată în scris de către o asociație legal constituită sau de către o altă instituție publică) a înregistrat creșteri anuale - în medie, de la 3 în 2009 la 7 în 2011.

Raportul IPP a identificat principalele arii tematice ale proiectelor de hotărâri de consiliu aflate în consultare fie pe site-ul instituției, fie transmise prin mass-media sau prin intermediul consultărilor publice către cetățeni/ONG-uri. Astfel, problematicile supuse cel mai frecvent consultării sunt:

- Adoptarea taxelor și impozitelor locale;
- Concesionări de terenuri;
- Urbanism, PUZ-uri, PUD-uri;
- Tarife ale serviciilor publice: apă canal, salubritate etc.;

- Reabilitare străzi;
- Protecție socială/locuințe sociale/beneficii sociale;
- Aprobarea bugetului;
- Transport public local/maxi taxi/transport taxi;
- Reglementarea parcărilor;
- Coordonarea asociațiilor de proprietari;
- Reabilitare imobile/reabilitare termică;
- Investiții locale/proiecte din fonduri nerambursabile

Potrivit cercetării, ponderea recomandărilor cetățenilor sau organizațiilor neguvernamentale luate în considerare în adoptarea actelor normative sau a politicilor publice a fost în medie, la nivelul celor 3 ani, de 40%. În intervalul 2009-2011, ponderea recomandărilor cetățenilor/ONG-urilor luate în considerare în adoptarea proiectelor de hotărâri de consiliu a fost de 100% în cazul autorităților locale din Dorohoi, Focșani și Roșiorii de Vede, iar cele mai mici procente au fost înregistrate în Târnăveni, Turnu Măgurele, Bacău - 2% și Reghin, doar 1%.

La capitolul număr de procese pentru nerespectarea Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională, observăm o creștere de la an la an. Astfel, dacă în 2009 au fost intentate 5 procese - Iași (1), Motru (2), Târgul Mureș (2) -, în 2010 autorităților publice le-au fost intentate 6 procese - 3 în Pașcani și câte un proces în Aiud, Câmpulung Muscel, Roman. În 2011, numărul proceselor a crescut la 16, cele mai multe dintre acestea vizând încălcări ale prevederilor legii transparenței de către autoritățile publice locale din Sibiu (10 procese intentate).

Potrivit cercetării, principalele instrumente de consultare utilizate de instituțiile centrale în ultimii 3 ani au fost: internet/e-mail (47%), mese rotunde/dezbateri publice (36%) și seminarii/conferințe (17%).

Primăriile/consiliile locale sunt, potrivit datelor statistice cuprinse în raport, instituțiile cele mai active în implicarea ONG-urilor în consultare, cu un procent de 66%. Locurile următoare revin Consiliilor județene cu 22% și organismelor deconcentrate ale ministerelor cu 12%.

Din perspectiva ponderii ONG-urilor care au transmis în ultimii 3 ani propuneri de modificare ale unor hotărâri, la nivel local, datele colectate arată că: 71% dintre ONG-uri nu au transmis propuneri de modificare, 24% au transmis între 1 și 5 propuneri, iar 5% au transmis 5 propuneri.

Datele raportului arată că cele mai multe dintre ONG-uri (47%) au participat în ultimii 3 ani la 1 - 10 ședințe ale Consiliului Local, 5% au participat la 11-20 de ședințe, iar 3% la peste 20 de ședințe. Nu e de neglijat procentul mare de organizații neguvernamentale - 45% - care au declarat că nu au participat la ședințele Consiliului Local.

Probleme identificate de ONG-uri în procesul consultativ

I. Probleme generate de nerespectarea legislației în domeniu

- Nerespectarea caracterului public public al ședințelor Consiliului Local

Potrivit raportului IPP, primăriile municipiilor Mangalia, Medgidia, Lupeni și Tulcea nu respectă întotdeauna acest principiu.

- Netransmiterea către ONG-uri a explicațiilor privind nepreluarea recomandărilor acestora.

Deși legislația este clară cu privire la acest aspect - *Art. 11 alin.3) al Legii nr. 52/2003 stipulează că Autoritățile administrației publice sunt obligate să justifice în scris nepreluarea recomandărilor formulate și înaintate în scris de cetățeni și asociațiile legal constituite ale acestora* - doar 4% dintre ONG-urile incluse în cercetare au declarat că în ultimii 3 ani au primit justificări de la ministere.

II. Probleme generate de comunicarea deficitară

- Comunicare precară cu responsabilii de comunicare din autoritățile publice. Încă există instituții publice care nu au personal desemnat pentru relația cu cetățenii/ONG-urile.
- Autoritățile publice nu dispun de o bază de date cu ONG-uri/cetățeni interesați să primească noutăți cu privire la proiectele aflate în dezbateri.

III. Probleme generate de dezinteresul autorităților publice

- Propunerile și recomandările cetățenilor și asociațiilor legal constituite nu sunt luate în considerare și nu se regăsesc în forma finală a actelor normative.
- Lipsă de disponibilitate și interes de a asculta punctul de vedere al cetățenilor pe marginea actelor normative emise.
- Procesul consultativ are un caracter strict formal, instituțiile publice fiind interesate doar de respectarea procedurii legale.

1.2 Definiții

Pentru a înțelege mai bine conceptul de politici publice cu care vom opera în cadrul acestui ghid, propunem mai jos o serie de definiții. Guvernul român a definit politicile publice ca: *“totalitatea activităților desfășurate de administrația publică centrală de specialitate în scopul soluționării problemelor de politici publice identificate. O anumită soluție poate fi implementată prin intermediul unui sau mai multor acte normative”*.³

Alte definiții, selectate din lucrări academice de specialitate:

- „Politica publică reprezintă ceea ce guvernele aleg sau nu să facă.” (Dye, R. Thomas, 1972, p. 18)
- „O traiectorie bine stabilită a acțiunilor unei persoane, grup sau guvern, în interiorul unui anumit mediu care prezintă obstacole și oportunități pe care politica își propune să le utilizeze și să le depășească cu scopul de a atinge un țel sau de a realiza un obiectiv sau un scop.” (Frederich, Carl, 1963, p. 79)
- „Politica publică este cadrul larg de idei și valori pe baza căruia sunt luate decizii, iar activitățile sau lipsa de activități sunt urmărite de către guverne în raport cu anumite probleme.” (Brooks, Stephen, 1989, p. 16)
- „O politică publică este rezultatul unor activități axate pe rezolvarea unei probleme publice de către actori politici ale căror relații sunt structurate. Întregul proces evoluează în timp.” (Lemieux, 1995, p.7)

---

³ HG 775/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central

1.3 Principii privind implicarea în procesul formulării de politici publice⁴

Transparența sistemului public, informarea și implicarea continuă a cetățenilor în demersul de realizare a politicilor publice reprezintă aspecte definitorii pentru un stat democratic. Consiliul Europei a stabilit o serie de principii care ar trebui să guverneze relația autorității-societate civilă.

Informare

- Accesul la informații reprezintă baza pentru toți pașii ulteriori în implicarea ONG-urilor în procesul de luare a deciziilor politice. Acesta este un nivel de participare relativ scăzut care constă, de obicei, în oferirea de informații într-o singură direcție, de la autoritățile publice, și nu necesită interacțiune sau implicare din partea ONG-urilor.
- Informarea este relevantă în toate etapele procesului de luare a deciziilor.

Consultare

- Este o formă de inițiativă în care autoritățile publice cer ONG-urilor opinia asupra unei anumite politici. Include, de obicei, informarea ONG-urilor de către autorități asupra politicilor curente de dezvoltare și le cere acestora să transmită comentarii, viziuni sau feed-back.
- Trebuie reținut că în acest caz, inițiativa și tematicile provin de la autoritățile publice, nu de la ONG-uri.
- Consultarea este relevantă în toate etapele procesului de luare a deciziilor, în special în partea de concept, monitorizare și reformulare.

Dialogul

Inițiativa dialogului poate aparține oricăreia dintre părți. Dialogul poate fi **larg sau de natură colaborativă**.

---

⁴ Consiliul Europei, INGO

Dialogul larg se desfășoară pe două direcții și este construit în jurul intereselor comune și al potențialelor obiective împărtășite, pentru a asigura schimbul de viziuni. Se întinde de la audieri publice la întâlniri specializate între ONG-uri și autorități publice. Discuția rămâne deschisă și nu este direct legată de o anumită politică.

Dialogul colaborativ este construit pe baza intereselor comune cu privire la o anumită politică. De obicei, efecte ale acestui tip de dialog sunt recomandările de ansamblu, strategiile sau legislația. Acest tip de dialog are, de asemenea, o importanță mai mare, ținând cont că de cele mai multe ori duce la rezultatele stabilite.

Dialogul este apreciat în toate etapele ciclului de luare a deciziilor, dar este crucial pentru stabilirea agendei, conceperea politicilor publice și pentru reformularea acestora.

Parteneriatul

Un parteneriat implică împărțirea responsabilităților din fiecare etapă a procesului de luare a deciziilor, de la stabilirea agendei până la decizia și implementarea inițiativelor de politici. Este cea mai importantă formă de participare. La acest nivel, ONG-urile și autoritățile publice se întâlnesc pentru colaborare, dar fără a afecta sau limita independența organizațiilor neguvernamentale (acestea acționează independent de parteneriat) sau dreptul acestora de a organiza și de a participa la diferite campanii.

Parteneriatele pot include activități de delegare a unei anumite sarcini către ONG-uri, de exemplu livrarea serviciilor, precum și organizarea unor forumuri participative sau stabilirea entităților de co-decizie, inclusiv în ceea ce privește alocarea resurselor. Parteneriatele pot fi înființate în toate etapele procesului de luare a deciziilor, dar sunt relevante în special pentru stabilirea agendei sau pentru pașii de implementare.

1.4 Actorii sistemului politicilor publice

Sistemul de elaborarea a politicilor publice cuprinde actori din sfera guvernamentală (ministere, comisii, agenții descentralizate, deconcentrate etc.), din societatea civilă (sindicate, ONG-uri, grupuri de presiune etc.) și mediul

privat. Actorii pot fi implicați direct sau marginal în procesul de luare a deciziei. Politicile publice sunt realizate de către subsistemele politicilor publice, care îi includ pe toți actorii sociali, care au legătură cu o anumită problemă publică.

Stakeholderii sunt cei care vor fi sau pot fi afectați, cei interesați de o anumită politică sau cei care au abilitatea de a afecta procesul. Aceștia pot fi indivizi, grupuri, guverne, departamente de conducere, asociații, companii, comunități etc.

Subsistemele de politici publice sunt cadre de discutare în care acești actori discută problemele publice, negociază și încearcă să ajungă la soluții cât mai bune pentru interesele lor.

De la interesat la implicat

Cetățenii pot căuta informațiile de bază cu privire la o situație sau la un proces fără a fi neapărat stakeholderi. Doar după evaluarea acestor informații, cetățenii pot decide dacă sunt interesați și apoi să se declare sau să se identifice ca și stakeholderi.

Prin lege, Guvernul poate invita cetățenii să își dea seama dacă sunt sau nu interesați, oferindu-le oportunitatea de a participa la elaborarea și rafinarea politicilor publice. Atunci când guvernul dorește ca cetățenii să intre în profunzimea unui dialog, ar putea să încerce să îi implice. În ce circumstanțe ar putea guvernul să facă mai mult decât să trimită o invitație?

Persoanele interesate și grupurile de stakeholderi au variate componente, istorii, structuri, interese, capacități și alte caracteristici definitorii. Profilul unui stakeholder ne ajută să înțelegem aceste caracteristici. Unele sunt entități colective formate cu scopul de a duce mai departe viziunile și interesele împărtășite de către membrii lor. Acestea sunt numite, în general, „grupuri de interese” sau „grupuri de interese speciale”. Colectivul tuturor stakeholderilor este cunoscut sub numele de „comunitatea de politici”.

1.5 Beneficiile participării publice

Participarea publică reprezintă un instrument eficient de punere în practică a unor programe și strategii. Implicarea publicului în procesul decizional are efecte pozitive asupra acceptării și internalizării unei politici publice, astfel diminuându-se șansele ca deciziile să fie contestate ulterior.

Tabel 1. Beneficiile participării publice

I. Efecte generale	<ul style="list-style-type: none"> - îndeplinirea cerințelor legale și de politici - acorduri naționale și internaționale - reguli și legislații federale și provinciale - drepturi speciale ale cetățenilor - stabilirea/consolidarea legitimității - participarea este fundamentală în contextul democrației - contracararea neîncrederii publice în sistem - diminuarea neîncrederii în sfaturile experților - alocare realistă a resurselor
II. Optimizarea procesului	<ul style="list-style-type: none"> - rezolvarea conflictelor - stabilirea priorităților - negocierea schimburilor - căutarea consensului - creșterea responsabilității fiscale - stabilirea priorităților - găsirea partenerilor - distribuirea informațiilor - oportunități pentru stakeholderi de a se asculta reciproc și de a înțelege

	mai bine viziunile asupra unui anumit aspect
III. Optimizarea rezultatelor	<ul style="list-style-type: none"> - sporirea eficacității - înțelegerea corectă - deciziile sunt complexe (avem nevoie să înțelegem și să includem toate informațiile relevante, viziuni, nevoi, interese) - sporirea calității deciziilor adoptate - implementarea este îmbunătățită prin consimțământul și angajamentul public
IV. Efecte asupra participării pe viitor	<ul style="list-style-type: none"> - cerere mare a participării publice - dorința publicului de a se implica în luarea deciziilor care îl afectează - nevoia unei deschideri mai mari a procesului de decizie - sporirea cunoștințelor publicului, înțelegerii și conștientizării

II. Cadrul legal al consultării

2.1 Prevederi și instrumente legale pentru consultarea societății civile

Consultarea este o parte integrantă fundamentală a procesului de elaborare a politicilor publice. Propunerea de politică publică trebuie să fie atât un document analitic, cât și un document de consultare. Din acest motiv, este important ca cele două procese - elaborarea documentului de politică publică și consultarea - să fie armonizate și realizate în mod complementar.

Procesul de consultare oferă o ocazie excelentă analistului de politică publică pentru a colecta informațiile deținute de surse neguvernamentale, la un cost scăzut. Consultarea servește, în special, următoarelor funcții:

- reducerea disparităților informaționale între administrația publică și factorii afectați de politica publică;
- extinderea bazei empirice pentru luarea deciziei;
- creșterea transparenței și responsabilității;
- *reducerea riscului de captură sau eșec de reglementare* și a consecințelor neintenționate;
- îmbunătățirea implementării prin identificarea barierelor și dificultăților încă de la început.

Există o serie întreagă de abordări pentru angajarea unei relații cu părțile interesate. Între acestea se numără:

- Întâlniri (de regulă, necesare periodic în cazul factorilor interesați cu influență);
- Cooptarea părților interesate în comitete directoare, consultative sau în grupuri de lucru;
- Prezentări în fața echipelor de angajați sau a consiliilor de administrație (conducerii);
- Recrutarea membrilor de echipă din rândul organizațiilor interesate;
- Colaborarea în activități cheie cu organizațiile părților interesate;
- Desfășurarea unui exercițiu de consultare publică și elaborarea unui raport intermediar;
- Seminarii pentru dezbaterea largă a unor aspecte sau teme specifice;

- Comunicarea în scris - buletine informative, materiale actualizate sau în formă preliminară;
- Utilizarea instrumentelor electronice - e-mail;
- Publicarea unor documente cheie pe motoarele de căutare;
- Grupuri de dezbateri tematică și seminarii - de exemplu acestea pot reprezenta modalități eficiente de implicare a membrilor, organizațiilor reprezentative și a utilizatorilor dintr-un anumit sector.

Tipuri de consultare:

O serie de reglementări prevăd consultarea la nivelul actelor normative sau politicilor publice. Procesul de consultare se poate realiza pe mai multe paliere:

❖ Consultarea cu instituțiile publice/consultarea inter-ministerială

HG nr. 750/2005 reglementează consultarea interministerială ce se desfășoară în mod normal prin intermediul consiliilor responsabile pentru anumite probleme de politică publică.

Activitatea consiliilor interministeriale permanente este reglementată prin HG nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente. Fiecare consiliu are în responsabilitate un domeniu de politici publice (de exemplu afaceri interne, politici sociale, afaceri europene, administrație publică) și asigură coordonarea implementării politicilor din domeniul său de competență. Printre atribuțiile consiliilor interministeriale se numără monitorizarea și evaluarea, raportarea, coerența implementării, dar și stabilirea priorităților de politică publică din domeniul relevant. Pe lângă aceste consilii permanente, ședința pregătitoare a ședinței de guvern asigură, de asemenea, coordonarea interministerială.

❖ Consultarea cu societatea civilă

Participarea cetățenilor la luarea deciziilor publice este reglementată print-o serie de acte normative care se referă la:

Accesul la informațiile publice (obligatoriu/la cerere)

- Prevederile Art. 31 din Constituție referitoare la accesul liber al cetățenilor la informațiile publice;
- Legea nr. 544/2001 referitoare la accesul la informațiile publice stabilește modalitățile de acces și termenele limită pentru furnizarea de către instituțiile publice a informațiilor relevante la cerere.

Consultarea publică (a cetățenilor) - dezbateri publice, consultare, referendum, participarea activă a cetățenilor, parteneriate

- Prevederile art. 68 din Constituție referitoare la natura publică a dezbaterilor Parlamentului;
- Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică stabilește termenele și condițiile pentru asigurarea accesului cetățenilor la deciziile de interes public;
- Legea administrației publice locale nr. 215/2001 reglementează participarea publică la procesele decizionale ale autorităților administrației locale;
- Legea nr. 141/2004 pentru modificarea Legii nr. 215/2001 introduce o nouă prevedere referitoare la inițiativele cetățenilor pentru noi acte normative.
- HG nr. 775/2006 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central reglementează procesul de formulare a politicilor publice, în cadrul căruia ministerele inițiatore de propuneri de politici publice trebuie să desfășoare consultări cu factorii interesați;
- HG nr. 1361/2006 privind conținutul instrumentului de prezentare și motivare a proiectelor de acte normative supuse aprobării Guvernului reglementează procesul de elaborare a actelor normative și stabilește formatul pentru informațiile obținute în timpul procesului de consultare. Astfel, procesul de consultare este considerat parte integrantă a evaluării impactului reglementărilor.

Obligații dispuse de legislația specifică politicilor publice:

H.G. nr. 775/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central impune elaborarea propunerii de politici publice anterior elaborării propunerilor de acte normative inițiate de Guvern. Aceasta trebuie să includă informații cu privire la:

- scopul și obiectivele politicii publice;
- beneficiarii politicii publice;
- variante de soluționare a problemei de politică publică;
- impactul economic, social și ecologic (acolo unde este cazul);
- procesul de consultare;
- monitorizarea și evaluarea politicii publice;
- planul de acțiuni necesar implementării ulterioare a acesteia.

H.G. nr. 870/2006 privind Strategia pentru îmbunătățirea sistemului de elaborare, coordonare și planificare a politicilor publice la nivelul administrației publice centrale (2006 - 2010). Unul din obiectivele specifice ale strategiei vizează:

- Elaborarea unor proceduri clar definite de consultare și coordonare în planificarea și formularea politicilor publice în vederea promovării unei culturi de comunicare în administrația publică.

H.G. nr. 1361/2006 privind conținutul instrumentului de prezentare și motivare a proiectelor de acte normative supuse aprobării Guvernului. Hotărârea de Guvern, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2007, reprezintă o măsură de implementare a Strategiei pentru îmbunătățirea sistemului de elaborare, coordonare și planificare a politicilor publice la nivelul administrației publice centrale și detaliază structura și conținutul instrumentului de prezentare și motivare

(expunere de motive, notă de fundamentare și referatul de aprobare) reglementat prin Legea nr. 24/2000. H.G. nr. 1361/2006 solicită instituțiilor administrației publice centrale informații detaliate cu privire la:

- Motivul emiterii actului normativ
- Impactul socioeconomic al proiectului de act normativ
- Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt (pentru anul curent), cât și pe termen lung (pe 5 ani)
- Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare
- Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ
- Activități de informare publică
- Măsuri de implementare a proiectului de act normativ.

Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative.

Hotărârea nr. 561 din 10 mai 2009 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării face referire la toate prevederile legale cu privire la obligațiile de consultare și transparență publică.

2.2 Legislația privind consultarea publică

Legislația care reglementează implicarea cetățenilor și a organizațiilor neguvernamentale în procesul de consultare și de elaborare a propunerilor de politici publice stabilește reguli pentru implicare și instrumente utile. Cadrul legal oferă informații generale, dar și aspecte specifice pentru relația cu autoritățile centrale și cu cele locale. De asemenea, în

trecerea în revistă a prevederilor legale în domeniul consultării și participării este luată în calcul și legislația specifică pentru domeniile mediu și urbanism.

Tabel 2. Legislație aplicabilă în domeniu și instrumente utile

Documentul care reglementează	Instrumente stabilite prin lege pe care ONG-urile le au la dispoziție	Drepturi stabilite prin lege
Constituția	- petiții	<ul style="list-style-type: none"> - de asociere - de informare și obligația autorităților de a informa - de a organiza și participa la mitinguri, demonstrații - la petiționare - obligația statului de a răspunde pentru prejudiciile cauzate - dreptul la inițiativă legislativă
Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informații de interes public (modificată de: Legea 371/2006; Legea 380/2006; Legea 188/2007)	<ul style="list-style-type: none"> - Model de cerere (cererea poate fi transmisă și în format electronic) - Model de reclamație administrativă - Model de răspuns la reclamație - Model de răspuns la cerere 	<ul style="list-style-type: none"> - dreptul cetățenilor și a celor interesați de a accesa informații și documente care rezultă din activitatea instituțiilor publice

Documentul care reglementează	Instrumente stabilite prin lege pe care ONG-urile le au la dispoziție	Drepturi stabilite prin lege
Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, completată prin Legea nr. 242/2010	<ul style="list-style-type: none"> - transmitere de propuneri și recomandări - participare la ședințele publice - minute ale ședințelor - raport anual privind transparența decizională 	<ul style="list-style-type: none"> - dreptul de a interveni în procesul decizional și obligația autorităților de a facilita accesul persoanelor interesate la procesul decizional - dreptul cetățenilor și ONG-urilor de a fi consultate în elaborarea proiectelor de acte normative
Legea nr. 24/2000, republicată, modificată Legea 49/2007; Legea 173/2007; Legea 194/2007	- Transmitere de recomandări	- dreptul cetățenilor de a avea inițiative legislative
Legea nr. 60/1991, republicată în MO nr. 223/ 15 martie 2004	- Model de declarare prealabilă	- dreptul cetățenilor de a-și exprima opiniile politice, sociale sau de altă natură
Legea nr. 554/2004 privind contenciosului administrativ		- protejarea drepturilor și intereselor cetățenilor atunci când sunt lezate
Legea nr. 233/2002 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor	<ul style="list-style-type: none"> - Reclamație - Petiție - Propunere - Sesizare 	- dreptul de a adresa petiții

Tabel 3. Reglementări privind procesul consultativ cu administrația centrală

Actul normativ	Prevederi
Regulamentul Camerei Deputaților	<ul style="list-style-type: none"> - nu prevăd obligativitatea consultărilor publice, dar cuprind referiri cu privire la modul în care comisiile pot lucra cu cetățenii. Astfel: - Cetățenii pot prezenta Camerei Deputaților propuneri legislative, însoțite de o expunere de motive și redactate în forma cerută pentru proiectele de legi. - Potrivit ART. 92, alineat 7 <i>În cazul propunerilor legislative inițiate de cetățeni, președintele Camerei Deputaților, înainte de comunicarea lor către deputați și de sesizarea în fond a comisiei permanente competente, va solicita Curții Constituționale verificarea îndeplinirii condițiilor constituționale pentru exercitarea inițiativei legislative.</i> - Potrivit ART. 142 alineat 1 <i>Cetățenii pot asista la lucrările Camerei pe baza unor permise de acces distribuite la cerere, în ordinea solicitării de către cei interesați, în limita locurilor disponibile în lojele destinate publicului.</i> <p>Proiectele de lege disponibile în format electronic la: http://www.cddep.ro/pls/proiecte/upl_pck.lista?cam=2&std=DZ</p>

Actul normativ	Prevederi
Regulamentul Senatului	<p>Potrivit ART. 7, alineat 7 <i>Contestațiile pot fi formulate de cetățeni români cu drept de vot.</i></p> <p>Potrivit ART. 88, alineat (1) <i>Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot, în conformitate cu art. 74 din Constituția României, republicată.</i></p> <p>(2) <i>Proiectele de lege inițiate de Guvern și propunerile legislative inițiate de senatori, de deputați sau de cetățenii care exercită dreptul la inițiativă legislativă trebuie să fie însoțite de expunere de motive, să fie redactate în forma proprie unui act normativ, pe articole și, după caz, pe capitole și secțiuni.</i></p> <p>(4) <i>Senatorii, deputații și cetățenii își exercită dreptul la inițiativă legislativă prin transmiterea către Camera competentă a propunerii legislative, în scopul de a o dezbate și de a o adopta ca primă Camera sesizată.</i></p> <p>Potrivit ART. 90 alineat (3) <i>Propunerile legislative făcute de cetățeni se distribuie senatorilor și sunt transmise comisiilor permanente competente, împreună cu Hotărârea Curții Constituționale privind îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni.</i></p> <p>Potrivit ART. 117 alineat (2) <i>La ședințele publice ale Senatului pot asista diplomați, reprezentanți ai presei, radioului și televiziunii, precum și alți invitați, pe baza acreditării sau a invitației semnate de secretarul general al Senatului în</i></p>

Actul normativ	Prevederi
<p>Legea nr. 189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni</p>	<p>ART. 2 Comitetul de inițiativă</p> <p><i>(1) Promovarea inițiativei legislative a cetățenilor se asigură de către un comitet de inițiativă alcătuit din cel puțin 10 cetățeni cu drept de vot.</i></p> <p><i>(2) Nu pot face parte din comitetul de inițiativă persoanele alese în funcție prin vot universal, membrii Guvernului, persoanele numite în funcție de primul-ministru sau care nu pot face parte, potrivit legii, din partide politice.</i></p> <p>ART. 4 Semnăturile susținătorilor</p> <p><i>(1) Promovarea propunerii legislative publicate potrivit art. 2 alin. (4) se face pe baza adeziunii cetățenilor, prin semnarea de către aceștia a listelor de susținători.</i></p> <p><i>(2) Listele de susținători se întocmesc cu respectarea organizării administrativ-teritoriale a țării și vor cuprinde: denumirea propunerii legislative ce face obiectul inițiativei și identificarea Monitorului Oficial al României în care aceasta a fost publicată, județul și localitatea în care își au domiciliul sau reședința susținătorii; numele, prenumele și domiciliul susținătorilor, identificarea cărților de alegător, pentru cei care le posedă, a actului de identitate și a codului numeric personal;</i></p>

Actul normativ	Prevederi
	<p><i>semnăturile susținătorilor. Este interzisă orice fel de delegare sau de reprezentare pentru semnarea listei de susținători.</i></p> <p><i>(3) Lista de susținători întocmită, precum și semnatura dată, cu încălcarea prevederilor alin. (2), nu vor fi luate în considerare. Semnatura valabilă la data când a fost acordată nu poate fi infirmată ulterior.</i></p> <p><i>(4) Pentru municipiul București în loc de localitate se va trece sectorul; prevederile acestui alineat se aplica și altor municipii alcătuite din subdiviziuni administrativ-teritoriale.</i></p> <p>ART. 6 Înregistrarea propunerii legislative</p> <p><i>(1) Propunerea legislativă ce face obiectul inițiativei cetățenilor, însoțită de expunerea de motive și de dosarele cuprinzând listele de susținători, se înregistrează la Camera Parlamentului la care a fost prezentată, la cererea semnată de membrii comitetului de inițiativă. Cererea va cuprinde și împuternicirea a cel mult 5 membri care să reprezinte comitetul de inițiativă în vederea promovării și susținerii inițiativei după înregistrare.</i></p>
<p>Legea nr. 109/1997 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social cu modificările ulterioare, modificată de Legea nr.</p>	<p>- prevede obligativitatea inițiatorilor de a consulta CES cu privire la acele acte normative, programe și strategii naționale sau sectoriale în domeniile care fac obiectul de activitate al</p>

Actul normativ	Prevederi
492/2001, Legea nr. 58/2003, HG nr. 1115/2004, OUG nr. 41/2006, Legea nr. 451/2006	CES.
Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor	Potrivit ART. 12 (1) <i>Pentru rezolvarea unor probleme din competența sa Guvernul poate constitui organisme cu caracter consultativ</i>
HG nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente	Potrivit ART. 8 <i>La lucrările consiliilor interministeriale, ale comisiilor și grupurilor de lucru subordonate pot participa, în calitate de invitați, reprezentanți ai autorităților și instituțiilor administrației publice, ai instituțiilor academice și de învățământ superior, ai organizațiilor societății civile, care ar putea contribui la soluționarea unor probleme aflate pe ordinea de zi.</i>
HG nr. 775/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central	<p>Potrivit ART. 8 alineat (2) <i>Activitatea de identificare a variantelor se realizează cu consultarea organizațiilor neguvernamentale, partenerilor sociali, asociațiilor profesionale și a reprezentanților sectorului privat implicați, afectați sau interesați de modul în care este rezolvată problema respectivă.</i></p> <p>Potrivit ART. 10 <i>Activitatea de fundamentare are ca rezultat documentul denumit propunere de politici publice, elaborat de către direcțiile de specialitate sub coordonarea unităților de politici publice din cadrul ministerelor și al altor organe de specialitate ale administrației publice centrale, care cuprinde în</i></p>

Actul normativ	Prevederi
	<p><i>forma concisă rezultatele studiilor și analizelor, precum și ale activității de consultare a societății civile cu privire la diferitele variante de soluționare identificate. Propunerea de politici publice cuprinde și un plan de acțiune cu ajutorul căruia se va implementa varianta de politici publice care a fost aleasă de conducerea organului administrației publice inițiatorie pentru a fi implementată.</i></p> <p>În secțiunea 8 este prezentat modelul de propunere de politică publică, care conține secțiuni referitoare la procesul de consultare.</p>
HG nr. 561/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării	Se referă la consultarea, în cadrul comisiilor de dialog social, a partenerilor sociali pentru actele normative cu caracter economic și social.
HG nr. 1226/2007 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de acte normative și a proiectelor de documente de politici publice, modifică HG nr. 775/2005	<p>Se referă la:</p> <ul style="list-style-type: none"> - consultările cu partenerii sociali pentru acte normative cu caracter economico-social, consultări realizate în cadrul comisiilor de dialog social; consultările cu structurile asociative ale autorităților administrației publice locale; consultările interinstituționale.

Actul normativ	Prevederi
<p>HG nr. 1361/2006 cu privire la conținutul instrumentului de prezentare și motivare a proiectelor de acte normative supuse aprobării Guvernului</p>	<p>Se referă la modul de prezentare și motivare a proiectelor de ordonanță, de ordonanță de urgență și de hotărâre cu impact asupra domeniilor social, economic și de mediu, asupra bugetului general sau asupra legislației în vigoare.</p> <p>Secțiunea a 6-a Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ</p> <p><i>1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate:</i></p> <p><i>a) consultări ce au avut loc;</i> <i>b) numele experților consultați;</i> <i>c) amendamente propuse de organizațiile consultate;</i> <i>d) amendamente incluse în proiectul de act normativ. Se vor preciza, pe scurt, recomandările primite de la organizațiile consultate, indicându-se dacă aceste recomandări au fost luate în considerare și dacă s-au adus amendamentele corespunzătoare proiectului de act normativ.</i></p> <p><i>2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ.</i></p>

Actul normativ	Prevederi
	<p>SECȚIUNEA 7</p> <p><i>"Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ" va cuprinde:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ</i> <i>2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice</i> <i>3. Alte informații</i>
<p>HG nr. 314/2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea comisiilor de dialog social în cadrul unor ministere și al prefecturilor, modificată de HG nr. 569/2002</p>	<p>Se referă la componența comisiilor de dialog social.</p> <p>Potrivit ART. 2, din comisiile de dialog social fac parte:</p> <p><i>A. La nivelul ministerelor:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>a. reprezentanți ai ministerelor și ai Autorității pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului, numiți prin ordin al ministrului;</i> <i>b. reprezentanți ai patronatului, numiți de confederațiile patronale reprezentative la nivel național;</i> <i>c. reprezentanți ai sindicatelor, numiți de confederațiile sindicale reprezentative la nivel național.</i> <p><i>B. La nivel teritorial:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>a. reprezentanți ai prefecturilor, serviciilor publice</i>

Actul normativ	Prevederi
	<p><i>descentralizate ale ministerelor și celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și ai Autorității pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului, numiți prin ordin de către prefect;</i></p> <p><i>b. reprezentanți ai patronatului, numiți de confederațiile patronale reprezentative la nivel național;</i></p> <p><i>c. reprezentanți ai sindicatelor, numiți de confederațiile sindicale reprezentative la nivel național.</i></p> <p><i>C. Ministerele care coordonează o diversitate de activități își pot constitui, după caz, subcomisii de dialog social.</i></p>
<p>HG nr. 870/2006 privind aprobarea Strategiei pentru îmbunătățirea sistemului de elaborare, coordonare și planificare a politicilor publice la nivelul administrației publice centrale</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prevede organizarea sesiunilor de consultare; - promovează abordarea participativă a procesului decizional; - stipulează importanța colaborării cu societatea civilă în proiectarea politicilor publice; - stipulează necesitatea elaborării unor proceduri clar definite de consultare și coordonare în planificarea și formularea politicilor publice în vederea promovării unei culturi de comunicare în administrația publică.

Tabel 4. Reglementări privind procesul consultativ cu administrația locală

Actul normativ	Prevederi
Legea nr. 215/2001 privind administrația publică republicată	<ul style="list-style-type: none"> - principiul consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale; - dreptul cetățenilor de a propune proiecte de hotărâri Consiliului Local sau Județean; - dreptul cetățenilor de a cere dizolvarea Consiliului Local; - obligativitatea publicării de către instituțiile publice a proceselor-verbale ale ședințelor de consiliu și a hotărârilor cu caracter normativ; - obligația consilierilor locali de a organiza periodic întâlniri cu cetățenii și de a acorda audiențe;
Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale	<ul style="list-style-type: none"> - transparența procesului bugetar; - obligativitatea autorităților de a publica proiectul de buget; - obligativitatea dezbaterii publice a proiectului de buget local cu prilejul aprobării acestuia; - obligativitatea prezentării contului anual de execuție a bugetului local în ședință publică; - dreptul cetățenilor de a depune contestații cu privire la proiectul de buget local.
Legea nr. 141/2004 pentru modificarea și completarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001	<ul style="list-style-type: none"> - dreptul cetățenilor de a propune proiecte de hotărâri; - dreptul cetățenilor de a promova un proiect de lege

Actul normativ	Prevederi
	dacă acesta e susținut de 5% din populația cu drept de a vot a unității administrativ-teritoriale.

Tabel 5. Reglementări privind consultarea din legislația specifică

Domeniul	Actul normativ	Prevederi
Urbanism	Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul	<p>ART. 57 alineat (1) Participarea populației la activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism se realizează prin:</p> <p>a) informarea populației;</p> <p>b) consultarea populației;</p> <p>c) alte forme de participare prevăzute de Lege.</p> <p>(2) Cetățenii pot participa la activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism, individual sau prin asociere, în condițiile legii.</p> <p><i>ART. 60</i> <i>Consultarea populației este procesul prin care aceasta își exprimă opțiunile și opiniile privind prevederile Programelor de amenajare a teritoriului și de dezvoltare urbanistică a localităților, precum și cele cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, în cadrul procesului de elaborare și aprobare a acestora, și se realizează prin publicarea procedurii de</i></p>

Domeniul	Actul normativ	Prevederi
		<p><i>desfășurare a consultării și desfășurarea anchetei publice.</i></p> <p>ART. 61 Informarea și consultarea populației se desfășoară diferențiat, în funcție de amploarea și de importanța documentației <i>de amenajare a teritoriului sau de urbanism, potrivit procedurilor stabilite de Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței.</i></p>
Mediu	HG nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe	<p>ART. 7</p> <p>(1) Procedura de evaluare de mediu se aplică de autoritățile titulare de plan sau Program în colaborare cu autoritățile competente pentru protecția mediului, cu consultarea autorităților publice centrale sau locale de sănătate și cele interesate de efectele implementării planurilor și Programelor, după caz, precum și a publicului și se finalizează cu emiterea avizului de mediu pentru planuri sau Programe.</p> <p>(3) Participarea publicului la procedura de evaluare de mediu se face în mod efectiv încă de la inițierea planului sau Programului.</p> <p>ART. 9 aliniat (2) Titularul planului sau Programului pune la dispoziție autorității competente pentru protecția mediului și publicului, pentru consultare,</p>

Domeniul	Actul normativ	Prevederi
		<p>prima versiune a planului sau Programului.</p> <p>ART. 28</p> <p>(1) Autoritățile competente pentru protecția mediului asigură informarea și participarea publicului la procedura de evaluare de mediu prin următoarele acțiuni:</p> <p>a) identificarea publicului, inclusiv a publicului afectat ori posibil a fi afectat sau care are un interes în procesul decizional reglementat de prevederile prezentei Hotărâri, inclusiv a organizațiilor neguvernamentale relevante, cum ar fi cele care promovează protecția mediului și alte organizații interesate;</p> <p>b) stabilirea locului unde pot fi consultate informațiile disponibile;</p> <p>c) stabilirea modalității de informare a publicului prin: afișaj pe o anumită zonă teritorială, anunțuri publice în presa locală, anunțuri în media electronică, organizarea unor expoziții cu planuri, schițe, tabele, grafice și altele asemenea;</p> <p>d) determinarea modalității de consultare a publicului prin: informări scrise, dezbateri publice, mijloace electronice și altele asemenea</p>
	Legea nr. 86/2000 modificată de Legea nr. 24/2008 pentru	<i>„Publicul va avea acces la informații, va avea posibilitatea să participe la luarea deciziilor și va avea</i>

Domeniul	Actul normativ	Prevederi
	ratificarea Convenției privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus la 25 iunie 1998	<i>acces la justiție în problemele de mediu, fără nici o discriminare bazată pe cetățenie, naționalitate sau domiciliu, iar în cazul persoanelor juridice, fără discriminare bazată pe locul în care sunt înregistrate sau în care se află centrul efectiv al activităților lor".</i>
	HG nr. 878/2005 privind accesul publicului la informația privind mediul	<ul style="list-style-type: none"> - prevede termenele de răspuns, condițiile pentru facilitarea accesului la informațiile de mediu și modalitățile de exercitare a acestui drept. - ART. 1 aliniat (2) Informația privind mediul este în mod progresiv diseminată și pusă la dispoziția publicului în scopul realizării celei mai largi posibile și sistematice accesibilități și diseminări a acestei informații. În vederea atingerii scopului propus se promovează, în special, utilizarea tehnologiei electronice și/sau a telecomunicațiilor computerizate. - ART. 3 aliniat (3) Autoritățile publice sunt obligate să pună la dispoziția oricărui solicitant, la cererea acestuia, informația privind mediul deținută de sau pentru ele, fără justificarea scopului în care această informație a fost cerută.
	HG nr. 564/2006 privind cadrul de realizare a participării publicului la elaborarea anumitor	- cuprinde prevederi privind consultarea și informarea

Domeniul	Actul normativ	Prevederi
	planuri și programe în legătură cu mediul	<p>publicului.</p> <p>ART. 8 aliniat (1) Modalitățile de participare a publicului includ cel puțin posibilitatea transmiterii de comentarii și organizarea unei dezbateri publice.</p> <p>(2) Publicul are la dispoziție 30 de zile de la data publicării anunțului prevăzut la art. 5 alin. (1) pentru transmiterea comentariilor cu privire la propunerea de plan sau program ori de modificare sau revizuire a unui plan ori program.</p> <p>(3) Dezbateră publică a propunerii de plan sau program ori de modificare sau revizuire a unui plan ori program are loc la 45 de zile de la expirarea termenului prevăzut la alin. (2).</p> <p>(4) Anunțul privind organizarea dezbaterii se publică într-un ziar național sau local, se afișează pe pagina de Internet a autorității competente și la sediul autorităților publice locale cu 30 de zile înainte de data dezbaterii publice.</p> <p>(5) Propunerea de plan sau de program ori de modificare sau revizuire a unui plan ori program, rezultată în urma includerii comentariilor și opiniilor justificate ale publicului primite conform alin. (2), se pune la dispoziție publicului, spre consultare, în același</p>

Domeniul	Actul normativ	Prevederi
	<p>Ordinul nr. 1385/2006 privind aprobarea Procedurii de participare a publicului la elaborarea, modificarea sau revizuirea planurilor de gestionare a deșeurilor, adoptate sau aprobate la nivel național, regional și județean</p>	<p>timp cu publicarea anunțului prevăzut la <i>alin. (4)</i>.</p> <p>- cuprinde informații privind participarea publicului la procesul de elaborare, modificare sau revizuire a planurilor de gestionare a deșeurilor, adoptate sau aprobate la nivel național, regional și județean</p> <p>ART. 3 aliniat (1) <i>În termen de 5 zile de la realizarea unei propuneri de elaborare, modificare sau revizuire a unui plan, titularul informează publicul printr-un anunț publicat într-un ziar național sau local, afișat la sediul propriu și pe propria pagină de internet.</i></p> <p><i>(2) Modelul anunțului public la care se face referire la alin. (1) este prevăzut în ANEXA 1.</i></p> <p><i>(3) Publicul transmite comentarii, întrebări sau opinii în termenul prevăzut la art. 8 alin. (2) din Hotărârea Guvernului nr. 564/2006 privind cadrul de realizare a participării publicului la elaborarea anumitor planuri și programe în legătură cu mediul.</i></p>

III. Consultarea în cadrul procesul de elaborare a propunerii de politică publică

3.1. Organizarea consultării în timpul elaborării propunerii de politică publică

Pentru a putea interveni asupra politicilor publice sau deciziilor la nivel central sau local, societatea civilă ar trebui să cunoască, în primul rând, când se realizează dezbateri și consultări publice în virtutea faptului că autoritățile publice comunică în mod public inițierea acestor demersuri. În acest moment, legislația privind politicile publice, aplicabilă proceselor de elaborare de către instituțiile guvernamentale, prevede obligativitatea consultării în mai mare măsură decât în cazul actelor administrative aprobate la nivelul consiliilor locale sau județene. Societatea civilă are mai puține instrumente la nivel local în ceea ce privește intervenția și influențarea unor decizii de politici care să afecteze cetățenii sau alte grupuri nereprezentate în procesul decizional și de consultare.

Un număr redus de instituții publice au realizat și aprobat un plan de consultări pentru un număr mai mare de politici publice/decizii. Majoritatea acestor consultări sunt realizate ad-hoc, din nevoia de a respecta legea privind informarea publică a actorilor. Realizarea unui plan de consultări poate fi utilă în asigurarea eficienței și eficacității procesului de consultare.

Dacă se realizează un plan de consultări, acesta ar trebui să includă următoarele aspecte:

➤ **Perioada consultării:**

În primul rând, pentru ca implicarea în consultare să fie eficace, trebuie ca actorul public (minister, consiliu local/județean) care lansează consultarea să definească rezultatele urmărite în cadrul procesului de consultare, deoarece adesea acest lucru determină momentul (și forma) consultării. Consultarea poate facilita generarea de idei noi (brainstorming), colectarea datelor factuale, rafinarea și validarea informațiilor existente și oferă actorilor sociali modalități de a reprezenta obiectiv drepturile grupurilor țintă reprezentate.

Pentru asigurarea consultărilor preliminare cu structurile asociative ale autorităților administrației publice locale, autoritățile publice inițiatoare au obligația transmiterii proiectelor de acte normative președinților structurilor asociative, în conformitate cu dispozițiile HG nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative.

Pentru asigurarea consultărilor preliminare cu partenerii sociali, autoritățile publice inițiatoare au obligația să supună proiectele de acte normative cu caracter economico-social analizei comisiilor de dialog social, constituite în cadrul acestora în conformitate cu prevederile HG nr. 369/2009 privind constituirea și funcționarea comisiilor de dialog social la nivelul administrației publice centrale și la nivel teritorial.

Pentru consultarea pe marginea politicilor publice după ce propunerea a fost realizată, HG nr. 561/2009 menționează: *“În procesul de elaborare a proiectelor de acte normative, autoritățile publice inițiatoare au obligația să respecte regulile procedurale aplicabile pentru asigurarea transparenței decizionale, prevăzute de Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.”*

➤ **Principii cheie ale consultării**

O consultare publică eficace, care să permită societății civile să influențeze deciziile publice, are la bază câteva principii cheie ce trebuie urmate mai ales de instituția publică care inițiază consultarea. De asemenea, o serie de pași care trebuie realizați și care țin mai ales de capacitatea instituțională a autorităților, sunt necesari pentru a oferi standarde de calitate în cadrul acestui proces:

Tabel 6. Un rol important în procesul de consultare revine furnizării de informații corecte și reale

Calitatea informațiilor		
	Element	Ce este de făcut?
1	Oferirea către public a informațiilor necesare pentru a răspunde nevoilor acestora și preferințelor, prin utilizarea canalelor de comunicare corespunzătoare.	<ul style="list-style-type: none"> - Instruirea personalului instituțiilor publice cu privire la comunicarea clară și explicarea directă a informațiilor către utilizatori - De preluat opiniile pe marginea metodelor de comunicare utilizate
2	Autoritatea publică trebuie să se asigure că a explicat în mod corespunzător către public informația oferită	<ul style="list-style-type: none"> - Asigurarea prin testare/alte metode că politica publică sau decizia au fost înțelese corespunzător de publicurile interesate
3	Pentru a oferi clienților informații relevante și care să le satisfacă nevoile, autoritățile trebuie să îmbunătățească conținutul comunicării verbale sau comunicate prin internet sau aviziere	<ul style="list-style-type: none"> - Exemple ale modului în care mijloacele de transmitere a informațiilor legate de consultare s-au schimbat prin colectarea de feedback - Organizați evaluarea pe marginea informației transmise
4	Asigurați-vă că informația oferită publicului este completă și corectă	<ul style="list-style-type: none"> - Opiniile și feedback-ul publicului cu privire la coerența și completitudinea informației - Plângeri și comentarii din partea ONG-urilor

Tabel 7. De asemenea, pentru ca consultarea să fie eficientă trebuie asigurat accesul la documentele suport

Acces		
	Priorități	Instrumente și Metode
1	Informația cu privire la politici publice ușor accesibilă către toți potențialii utilizatori prin canale alternative de transmitere	<ul style="list-style-type: none"> - Detalii cu privire la gama de variante propuse spre consultare - Moduri de a comunica însoțite de aranjamente instituționale (numere veri, etc) și materiale informative specifice fiecăruia - Impacturi ale evaluării și îmbunătățirile care au rezultat
2	Evaluarea modului în care cei interesați de reglementări interacționează cu organizația inițiatoare prin intermediul canalelor de acces și utilizați rezultatele evaluării pentru identificare soluțiilor de îmbunătățire a consultării	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza datelor referitoare la modul în care actorii/societatea civilă/comunitatea au utilizat canalele de consultare și acțiuni de îmbunătățire - Detalii pe care instituțiile publice trebuie să le ofere despre modul în care au decis să îmbunătățească aceste canale (rapoarte anuale, informări publice prin conferințe de presă)
3	Asigurarea corespunzătoare a spațiilor de consultare publică dar și accesibilitatea modului de prezentare a informației la sediul instituției	<ul style="list-style-type: none"> - Cum au fost îmbunătățite mijloacele fizice de facilitare a consultării (săli de ședințe, rampe pentru persoanele cu dizabilități etc.)

➤ **Modalități de realizare a consultării**

Pentru a putea să se implice prin intermediul instrumentelor legale, dar și al comunicării și, nu în ultimul rând, prin campanii de advocacy, societatea civilă ar trebui să găsească în instituțiile publice un partener profesionist, care să ofere condițiile pentru implicare. Acest lucru presupune, atât la nivelul serviciilor de specialitate (comunicare și relații publice), dar și serviciilor tehnice (structuri interne de nivel tehnic) o anumită filosofie a comunicării intrainstituționale în ceea ce privește aplicarea ciclului de politici publice și realizării documentului de politică publică.

Ciclul de politici publice aplicat la nivel intern este un proces fundamentat legal, ce presupune o serie de reguli ale comunicării. În primul rând, informațiile diseminate în cadrul public pentru informarea publicului ar trebui să fie:

- **Accesibile și bine diseminate**
- **Simplu de înțeles și utilizat**

Dacă răspunsul referitor la o anumită prevedere a propunerii de politică publică nu este la îndemâna unui funcționar public, solicitantul trebuie dirijat către persoana cu responsabilități în domeniu (Unitatea de Politici Publice, consilieri ai primarului, comisii de specialitate). Toți cei care se ocupă de elaborarea și gestiunea procesului de consultare trebuie instruit în comunicare și politici publice dar să știe și care sunt responsabilitățile legale legate de procesul de implicare a societății civile.

- **Se impune stabilirea unor termene ale consultării și a unor informări periodice ale publicului și societății civile legate de progres**

Procesul de consultare poate fi comunicat fie pe website-ul instituției publice; dacă anumite autorități locale nu dispun de mijloace în acest sens, pot transmite instituției prefectului respectiva politică publică/reglementare sau pot

folosi mijloace directe (consultări ad-hoc locale, radio sau TV locale). Ar trebui propuse un plan de lucru și termene pentru primirea feedback-ului (respectând prevederile legale legate de consultare, prevăzute de legea 52/2003)

- **Comentariile formulate trebuie să primească un răspuns**
  - **În urma realizării procesului de consultare, cei implicați la nivelul autorității publice trebuie să informeze managementul pentru îmbunătățirea comunicării în procesele viitoare de consultare a politicilor publice**
- **Conținutul consultării**

Pot fi organizate consultări pentru fiecare dintre etapele analitice ale propunerii de politici publice. Pentru fiecare dintre etapele în care dorim să obținem input extern instituției, trebuie să elaborăm întrebări specifice adaptate. De exemplu, instituțiile publice pot cere societății civile feedback și informații pentru a valida și întări analiza următoarelor elemente. Dacă, de exemplu, Ministerul Muncii inițiază o politică publică privind *îmbunătățirea angajabilității persoanelor cu dizabilități*, o politică publică ce ține de domeniul economiei sociale, acest Minister ar trebui să includă organizațiile cu experiență în domeniu în consultarea atât pe marginea conținutului politicii publice cât și în dezbaterea publică finală, cea care urmărește să genereze susținerea și legitimitatea deciziei guvernamentale.

În faza de realizare a documentului de politică publică, autoritatea publică ar trebui să publice cel puțin elementele care țin de o corectă informare, vizând astfel secțiunile documentului de politică publică ce au legătură cu: definirea problemei, obiectivele, costurile și beneficiile identificare, efecte generate:

Caseta 1. Conținutul consultării

<i>Definirea problemei:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Este problema definită și înțeleasă corect? - Este scenariul de referință proiectat rezonabil în viitor?
<i>Obiectivele definite:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Sunt obiectivele stabilite adecvate pentru problema identificată?
<i>Opțiuni:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Sunt opțiunile identificate realiste și rezonabile? - Ar trebui luate în considerare și alte opțiuni?
<i>Costuri și beneficii:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza identifică toate costurile și beneficiile importante ale opțiunii? - Ce alte costuri și beneficii trebuie luate în considerare? - Există date care pot fi colectate pentru a crește precizia costurilor și beneficiilor și a comparației între opțiuni?
<i>Alte efecte:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Ar trebuie adăugate în analiză și alte efecte, cum ar fi efectele distributive?

Consultarea este întărită semnificativ dacă documentul complet al propunerii de politică publică este publicat pentru informare și comentarii. Această practică se referă la publicarea analizei și/sau inițiativei propuse pe website-ul instituției sau al Guvernului și în Monitorul Oficial, fiind deschisă oricăror comentarii din partea publicului. Nu toate statele aplică procedura de publicare pentru comentarii, cu toate că este considerată bună practică publicarea „documentelor de consultare” sau a „cărților albe” care furnizează factorilor interesați informații esențiale despre opțiunile posibile de implementare a politicii publice.

Pentru a fi reală și eficace, consultarea trebuie să implice mai mult de o singură opțiune, astfel încât să permită o comparare a acțiunilor alternative. Opțiunea de menținere a situației actuale și scenariul de referință trebuie incluse și discutate în documentul de consultare.

➤ **Actorii ce trebuie consultați**

Documentul de politică publică, chiar dacă vorbim de formatul impus de lege pentru autoritățile centrale sau de notele de fundamentare/indicatorii tehnico-economici ce însoțesc actele administrative la nivel local (Hotărâri de Consilii), trebuie să identifice actorii ale căror interese afectate direct de efectele deciziei ce urmează a fi luată. Acești actori, definiți ca fiind cei asupra cărora politica/deciziile vor avea efect imediat sau impact ulterior, vor fi incluși în decizii prin cooptarea acestora la realizarea sau cel puțin consultarea pe marginea documentului realizat de către autoritatea publică.

În al doilea rând, dezbateră publică largă, ulterioară realizării documentului de politică publică, va fi orientată către toți actorii interesați, mai ales datorită faptului că anumite interese pot fi afectate de modul în care opțiunile de politică au fost alese și noi costuri sociale au fost identificate. De exemplu, o decizie de politică publică privind alocarea unor sume din bugetul național către bolnavii de hepatită ar putea priva bugetul alocat bolnavilor de HIV de anumite sume, chiar dacă hepatita este o problemă stringentă pentru moment. În situația aceasta, asociația/asociațiile bolnavilor de HIV vor putea să participe la dezbateri și să formuleze puncte de vedere pentru modificarea soluției de politică publică.

Așadar, în propunerea de politică publică trebuie identificați principalii factori interesați care trebuie implicați în procesul de consultare, iar aceștia trebuie să cuprindă o grupuri țintă mai cuprinzătoare mai degrabă decât un grup restrâns. Procesul de consultare nu trebuie să excludă niciodată actori care au un interes legitim.

- Un proces de consultare bun atrage opiniile tuturor factorilor care au un interes semnificativ, informații relevante și un rol în implementarea politicii publice.
- Un proces de consultare slab permite doar accesul factorilor interesați dominanți, puternici și influenți.

În termeni generali, factorii interesați sunt:

- Persoane, grupuri sau organizații ale căror interese sunt afectate de problemă sau ale căror activități influențează major problema. Factorii interesați pot cuprinde și alte niveluri administrative la nivel național sau alte state membre UE sau terțe;
- Persoane, grupuri sau organizații care dispun de informații, resurse și expertiză necesare pentru realizarea analizei de impact, formularea strategiei și implementare;
- Persoane, grupuri sau organizații care controlează instrumentele de implementare relevante.

Matricea actorilor interesați⁵ posibilitatea identificării actorii cheie cu interese în realizare unei politici publice. Colectarea de date pentru realizarea matricei se poate realiza prin intermediul unui brainstorming la nivelul inițiatorului politicii publice sau prin listarea inițiativelor similare în care diverși actori și-au arătat interesul.

Tabel 8. Matricea factorilor interesați

Factori interesați	Analiza				Plan de acțiune		
	Aspecte cheie, preocupări, perspective	Cât de favorabilă?	Cât de afectată?	Cât de influentă?	Cum vor fi implicați?	Când vor fi implicați?	Responsabil
A							
B							

- În prima coloană sunt specificate grupurile care vor fi afectate de politica publică.

⁵ Lindberg, Crosby, 1981

- În cea de-a doua coloană sunt trecute interese ale grupului care vor fi afectate. Întrebarea cheie este *care sunt interesele specifice ale grupului în ceea ce privește politica?*
- A treia coloană cuprinde resursele deținute de grup pentru susținerea deciziei. Întrebările sunt: *este grupul în măsură să ofere informații specifice? Prezența grupului poate fi importantă pentru implementarea sau blocarea politicii publice?*
- A patra coloană conține resursele ce pot fi aduse pentru susținere. Mobilizare rapidă este importantă dacă problema este urgentă.
- Ultima coloană surprinde poziția grupului în ceea ce privește problema de politică publică.

Pentru a corecta înțelegerea și aplicarea matricei, atât de instituția inițiatoare a politicii publice cât și de actorii din societatea civilă implicați, trebuie avute în vedere grupurile potențiale ale actorilor ce pot fi afectați. Aceștia pot fi:

- Stakeholderi principali: cei care sunt direct afectați pozitiv sau negativ de rezultatele politicilor publice
- Stakeholderi secundari: reprezintă „intermediarii” adică persoane sau organizații care sunt indirect afectate de acțiunea politicii publice
- Stakeholderi cheie: care pot face parte din primul grup și care au o influență semnificativă asupra politicii

➤ **Cum realizăm consultarea?**

Pentru ca actorii sociali să poată interveni corespunzător asupra conținutului documentelor de politică publică și opțiunilor formulate la nivelul acestora, este nevoie ca procesul consultativ să fie bine organizat. Una dintre cele mai importante recomandări este de a pune la dispoziție celor consultați documente clare, concise și care cuprind toate informațiile necesare.

Caseta 2. Reguli în procesul de consultare

- Puneți la dispoziția celor consultați documente clare, concise și care cuprind toate informațiile necesare
- Identificați clar obiectivele consultării și oferiți respondenților informații despre tipul de răspuns așteptat din partea lor.
- Faceți diferența între întrebările cu opțiuni deschise și întrebările în care variantele sunt limitate. Întrebările trebuie să fie specifice și să se refere la aspecte concrete. Formulările sugestive sau cele cu un singur răspuns „corect” trebuie evitate, iar stakeholderii să fie încurajați să ofere cât mai multe informații în sprijinul opiniilor lor pentru a putea permite o evaluare mai realistă a motivațiilor pe care se bazează punctele lor de vedere.
- Selectați forma de consultare adecvată pentru nevoile specifice ale unei anumite propuneri de politică publică. Pentru a facilita comunicarea, trebuie avută în vedere adaptabilitatea formei de consultare la grupul sau grupurile țintă.
- Alegeți instrumentele de consultare în funcție de cine urmează a fi consultat, în legătură cu ce și care sunt resursele și timpul disponibile.

Din punctul de vedere al conținutului consultării, este dezirabil ca întrebările care sunt adresate publicului să fie specifice și să se refere la elemente concrete ale politicii respective. Formulările sugestive sau cele care așteaptă un singur răspuns trebuie evitate, iar stakeholderii trebuie să fie încurajați să ofere cât mai multe informații în sprijinul opiniilor lor pentru a putea permite o evaluare mai realistă a motivațiilor pe care se bazează punctele lor de vedere. De asemenea, societatea civilă participantă ar trebui să poată înțelege întrebările și scopul acestora pentru a putea oferi tipul de informații care să reflecte specializarea și tipul de interese civice reprezentate.

În al doilea rând, pentru a facilita comunicarea, trebuie avută în vedere adaptarea formei de consultare la grupul sau grupurile țintă. Alegerea instrumentelor de consultare depinde în mare măsură de cine urmează a fi consultat, în legătură cu ce și care sunt resursele și timpul disponibile.

O resursă pentru autoritățile publice sau un instrument pe care organizațiile non-guvernamentale îl pot solicita se referă la instrumentele de consultare pe care autoritățile le propun, însoțite de scopul acestora și modul prin care acestea pot atinge rezultatele dorite:

Tabel 10. Instrumente de consultare

Instrument de consultare	Reprezentativitate (numărul factorilor interesați)	Complexitate/cost
Focus grup/ brainstorming	Mică	scăzut
Interviuri semi-structurate	Mică	mediu
Ședințe publice	Medie	mediu
Publicare pentru comentarii	Mare	mediu
Sondaje	Mare	ridicat

➤ **Durata consultării**

Pentru asigurarea consultărilor preliminare cu partenerii sociali, autoritățile publice inițiatoare au obligația de a propune spre dezbateră proiectele de acte normative cu impact de tip economic și social analizei comisiilor de dialog social, constituite în cadrul acestora în conformitate cu prevederile HG nr. 369/2009 privind constituirea și funcționarea comisiilor de dialog social la nivelul administrației publice centrale și la nivel teritorial.

Legislația privind consultarea publică (Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională) prevede o perioadă de 30 de zile pentru consultarea publică, solicitând în același timp ca aceasta să utilizeze mijloace de mai multe tipuri pentru a prezenta propunerea publicului și actorilor interesați.

În ceea ce privește practica autorităților, aceasta diferă în funcție de nivelul de luare a deciziei:

- La nivel central - autoritățile publice au practica de a propune spre consultare politicile publice conform legislației privind propunerile de politici publice (HG nr. 775/2005), problema este că majoritatea deciziilor nu intră în procesul de fundamentare a politicilor publice, ci sunt tratate ca acte normative, acte pentru care o expunere de motive sumară este suficientă. Reducerea numărului documentelor de politici publice în ultimii ani face tautologică gîndirea unor mecanisme prin care societatea civilă să poată fi implicată în mod corespunzător.

- La nivel local - autoritățile administrației publice locale propun spre consultare mai ales documente programatice precum planuri și strategii, mai puțin hotărâri de consiliul local sau județean sau chiar decizii ale aleșilor locali (primar, președinte al consiliului județean). Atunci când organizează dezbateri publice, acestea trebuie să respecte, în general, termenele prevăzute de lege.

➤ **Cum se realizează ședința de consultare**

Consultările organizate pentru elaborarea unei propuneri de politică publică nu trebuie să se limiteze la ședința publică realizată în mod organizat. Toate opiniile primite din partea societății civile trebuie să se regăsească în raportul de consultare realizat la finalul acesteia.

Pentru a avea un rezultat imediat corepunzător pentru toate părțile implicate, consultarea ar trebui, în primul rând, să adune părțile interesate; în al doilea rând să fie moderată de o persoană specializată, cu aptitudini de comunicare sau gestionare a conflictelor; în al treilea rând trebuie ascultate, în mod organizat, toate punctele de vedere articulate. De asemenea, trebuie ca moderatorul să țină cont de:

- Diferența între dovezi factuale și simple percepții sau opinii. Dacă utilizăm consultarea pentru colectarea unor date, trebuie să verificăm dacă metoda utilizată este corectă și adecvată și să încercăm să validăm robustețea

rezultatelor. Există câteva metode care pot îmbunătăți semnificativ calitatea datelor: verificarea de către alți experți (*peer review*), compararea cu alte studii sau analiza de senzitivitate.

- Ponderele input-urilor reprezentative. Nu toate grupurile de interese au aceeași capacitate de a lua parte la consultări sau de a-și exprima opiniile în mod convingător. Din acest motiv, poate fi nevoie de eforturi suplimentare pentru a asigura contribuția tuturor grupurilor relevante la procesul de consultare. În cazul în care există un număr mic de răspunsuri, din partea unui grup restrâns de interese, trebuie să avem grijă atunci când tragem concluzii în urma consultării. În același timp, dacă o opinie este expusă de un număr semnificativ de cetățeni sau stakeholderi, aceasta trebuie ponderată corespunzător.

➤ **Raportarea concluziilor**

Pentru ca societatea civilă sau alți actori să contribuie cu adevărat la etapa de consultare, punctele de vedere articulate exprimate ar trebui să se regăsească în raportul consultării, transmis în mod simplu și eficient prin intermediul email-ului sau website-ului. Raportul trebuie să conțină concluziile o descriere a actorilor consultați, sinteza punctelor discutate, rezultatul în ceea ce privește datele colectate:

- ce grupuri de factori interesați au fost consultate, în ce etape ale elaborării politicii publice și cum (consultări publice sau cu anumite grupuri, dacă au fost selectați doar anumiți actori, de ce a fost aleasă această variantă);
- sinteza principalelor rezultate și comentarii primite, modul în care acestea au fost luat în considerare sau justificarea neincluzării acestora în propunerea de politică publică;
- ce date au fost solicitate, ce date au fost obținute și cum au fost acestea utilizate (dacă scopul consultării a fost colectarea unor date factuale).

Urmăriți în paralel dacă au fost respectate standardele minime legale cu privire la consultare.

Principii OECD:

OECD oferă o colecție de bune practici din experiența internațională a organizației. Acestea sunt subsumate unei serii de principii de care trebuie să Țineți cont atunci când programați și desfășurați procese de consultare:

1. Consecvență și flexibilitate

- Consultările trebuie să fie suficient de flexibile astfel încât să aducă participanți, dar în același timp trebuie să îndeplinească anumite standarde minime pentru a asigura consecvență și încredere în proces;
- Standardele minime permit părților să evalueze dacă consultările au fost realizate corespunzător și oferă ghidaj pentru inițiatorii politicilor cu privire la acest lucru;
- Adoptarea mai multor strategii și abordări permite un acces mai bun la o gamă mai mare de actori interesați.

2. Consultarea trebuie să fie: *la timp, echilibrată, să atingă mai mulți actori și să fie un proces continuu*

- Consultările la timp ajută la identificarea celor mai bune opțiuni de politici;
- Consultarea este efectivă, dacă informațiile necesare sunt colectate din timp;
- Oferirea unor informații consistente cu privire la politica publică poate genera dezbateri mai consistente;
- Maximizarea participării (facilitarea accesului celor mai puțin interesați) poate fi stimulată prin: diseminarea informației prin canale inovative, redactarea în limbaj simplu și accesibil, evidențierea principalelor probleme și implicațiile acestora pentru actorii afectați.

3. Transparență și responsivitate

Consultarea este eficace atunci când organizatorii săi au în minte următoarele aspecte:

- Clarifică ce fel de informații sunt necesare a fi făcute publice;
- Explică procesul prin care se va lua decizia și care sunt oportunitățile participării;

- Se asigură că punctele de vedere formulate de actori au fost luate în considerare;
- Se asigură că punctele de vedere formulate de actori au primit răspuns.

4. Consultarea ca parte a culturii administrative

- Politicile privind consultarea sunt susținute la nivel politic și stimulate cu personal, instruire și resurse;
- Monitorizarea și evaluarea regulate ale proceselor de consultare sunt foarte importante.

IV. Ciclul politicilor publice și modalități de implicare a societății civile

4.1 Aspecte generale

Atributul de a *creea politici publice (policymaking)* poate aparține mai multor categorii de actori din sfera publică sau privată care trebuie să dezvolte o serie de aptitudini specifice în acest sens. Pentru a înțelege mai bine procesul de elaborare a politicilor publice anumiți autori⁶ compară acest demers cu chirurgia: judecăm performanțele unui chirurg nu după cunoștințele sale, ci după modul în care reușește să facă operația, după timpul în care acționează și rezultatele acesteia. În aceeași manieră, un specialist în domeniul politicilor publice trebuie să aibă capacitatea de a propune soluții viabile pentru probleme reale din societate, urmărind în egală măsură ca aceste soluții să fie puse în aplicare și măsurând impactul (efectele) pe care măsura/măsurile propuse îl/le au la nivelul societății/segmentului social, economic asupra căruia acționează.

---

⁶ Eoin Young și Lisa Quinn, în lucrarea *Writing effective public policy documents*, 2002;

Tabel 11. Roluri și instrumente (Conferința ONG-urilor Internaționale)

Contribuții ale ONG-urilor	Responsabilități ale autorităților publice
<p>- Actori de advocacy: ridică probleme, preocupări și nevoi pentru un grup țintă specific, punct de vedere sau un interes general care nu are acoperire în legislație sau alte documente de tipul politicilor publice, instrumente și măsuri.</p> <p>- Construirea informării și conștientizării: oferă informațiile existente la nivelul ONG-urilor autorităților publice; implică și reprezintă membrii, utilizatorii sau grupurile cetățenilor și acționează ca și canale de comunicare ale cetățenilor; ascultă, reacționează și informează.</p> <p>- Expertiză și consultanță: experți ce dețin cunoștințe într-un domeniu specific joacă un rol cheie în stabilirea agendei politice. Analiza și sfaturile acestora oferă o imagine a nevoilor actuale, dar și perspective cruciale pentru viitor.</p> <p>- Inovatori: dezvoltarea de noi soluții și abordări; demonstrarea modului în care acestea pot fi transferate în agenda politică.</p> <p>- Furnizarea de servicii: mediul neguvernamental este actor cheie în realizarea de politici și crearea de alternative sau servicii care nu existau pentru un grup specific de utilizatori.</p>	<p>- Schimb de informații: Să furnizeze informații la zi, exacte și în timp util într-un format accesibil pentru toate părțile interesate;</p> <p>- Proceduri: Să dezvolte și să adere la un proces transparent de luare a deciziilor. Să furnizeze proceduri clare, deschise și accesibile pentru participare;</p> <p>- Furnizarea de resurse: Să permită participarea activă a societății civile prin, de exemplu, dispoziții bugetare, sprijin în natură sau servicii administrative;</p> <p>- Receptivitate: Să asigure implicarea activă a reprezentanților autorității publice în domeniu; să asculte, să reacționeze și să ofere feedback.</p>

Instrumente și mecanisme utile

- Informații

- Accesul simplu și liber la informații relevante, exacte și actualizate privind procesul politic, documente și factorii de decizie politică, de exemplu, baze de date on-line;
- Cercetare pentru a înțelege o preocupare și a dezvolta soluții propuse;
- Organizare de campanii și lobby de către ONG-uri pe baza promovării contientizării, cum ar fi documente de politică, afișe și pliante, site-uri, comunicate mass-media și demonstrații publice;
- Site cu acces cuprinzător la documente cheie și anunțarea de evenimente publice.

- Consultare

- Petiții: pot fi făcute prin instrumente online, cum ar fi petiție electronică sau forum web;
- Consultare, online sau alte tehnici, pentru a aduna subiecte de interes și sugestii de la părțile interesate.

- Dialog

- Audieri și forumuri publice cu părțile interesate pentru a identifica și interpreta sensibilitățile și interesele diferitelor grupuri;
- Forumuri și consilii ulterioare ale cetățenilor pentru a discuta cu cetățenii și ONG-urile;
- Contact cheie cu guvernul care permite societății civile să aibă acces la informații privind inițiativele politice actuale.

- Parteneriat

- Grup sau comitet de lucru format ca un grup permanent sau ad-hoc de experți pentru a consilia cu privire la preferințele pentru diverse politici.

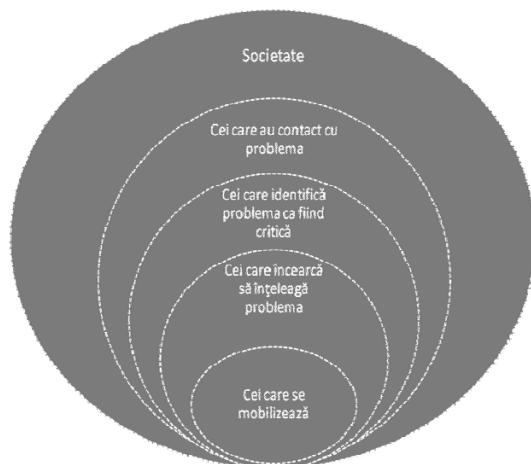
4.2 Influențarea agendei de către societatea civilă

Procesul de stabilire a agendei și de formulare a problemelor de interes public care intră pe această agendă este unul care implică *negociere* între diferiți actori, inclusiv organizațiile neguvernamentale. Astfel, folosind tehnicile de

advocacy/lobby, ONG-urile pot ajunge la un moment dat să pună pe agenda instituțională o problemă care afectează un grup larg de persoane sau care, prin natura ei, generează consecințe semnificative pentru societate.

O reprezentare grafică a modului în care organizațiile neguvernamentale preiau o problemă resimțită în societate și o aduc pe agenda decidenților, ar arăta astfel:

Fig 3. Conștientizarea problemei și mobilizarea

Sursa: Rață, Nicole, *Advocacy și influențarea politicilor publice. Un Ghid pentru organizațiile neguvernamentale*, Seria organizații non-profit Programul de consolidare a societății civile din România - World Learning

Funcție de nivelul/gradul de afectare al problemei, principalii factori decizionali care sunt vizați în procesul de influențare a agendei sunt:

La nivel local:	La nivel central:
<ul style="list-style-type: none"> - consilierii locali/județeni; - primarul; - Președintele de consiliu județean; 	<ul style="list-style-type: none"> - Parlamentarii; - membrii executivului (miniștri, secretari de stat)

Atunci când procesul de consultare/negociere eșuează, societatea civilă folosește și alte metode pentru influențarea agendei: *presiune mediatică* (prin transmiterea mesajelor către media) sau *presiune directă* (proteste publice, manifestații, greve etc.). De regulă, aceste metode mută centrul de greutate de la expertiza organizației care a inițiat procesul de influențare a agendei spre crearea unei mase critice de presiune asupra factorului decizional.

Caseta 3. Tipuri de programe prin care ONG-urile se pot implica în soluționarea unei probleme

I. Programe care se adresează direct grupului de beneficiari

Ex.: colectare de resurse, furnizare de servicii

II. Programe care se adresează guvernanților și care urmăresc influențarea guvernării și instituțiilor publice pentru rezolvarea problemelor critice la nivelul societății sau grupului

Ex.: transparența procesului de luare a deciziilor și asigurarea mecanismelor de participare, dialog și negociere, distribuția echitabilă a resurselor și accesibilitatea și calitatea serviciilor publice.

III. Programe care urmăresc influențarea opinii publice sau a unei părți din public

Ex.: Campanii de informare, de conștientizare

4.3 Formularea variantelor și alegerea soluției preferate

Această etapă a ciclului de politici publice are un rol esențial pentru societatea civilă datorită faptului că variantele/opțiunile de politică publică stabilite aici sunt determinante pentru modul în care problema respectivă este rezolvată. Dacă nu se poate obține implicarea în această fază, se poate considera că actorii societății civile nu au reușit să influențeze cu adevărat procesul de luare a deciziilor. Formularea variantelor este de regulă un proces prin care problemelor constatate li se identifică soluții, prin lupa obiectivelor generale și specifice definite în fazele anterioare ale realizării politicii publice.

Tabel 12. Roluri și instrumente

Contribuții ale ONG-urilor	Responsabilități ale autorităților publice
<ul style="list-style-type: none"> - Actori de advocacy: oferă garanții cu privire la faptul că sunt luate în considerare nevoile și interesele actorilor afectați de draftul de politică publică. - Construirea informării și conștientizării: ONG-urile îi informează pe membri, utilizatori și grupuri cheie ale cetățenilor cu privire la procesul de elaborare. - Expertiză și consultanță: contribuie cu analize și cercetări referitoare la problema analizată sau ridică obiective suplimentare ce pot fi incluse în politica publică. - Inovatori: oferă soluții și alternative prin introducerea de noi abordări, soluții practice și modele concrete ce oferă beneficii unor grupuri țintă specifice.	<ul style="list-style-type: none"> - Oferirea de informații: oferirea de informații comprehensive și în timp util cu privire la evoluțiile procesului de consultare - Proceduri: dezvoltarea și asumarea unui set minimal de standarde de consultare: obiective clare, reguli privind participarea și organizarea consultărilor și invitarea tuturor actorilor cheie cu interese - Oferirea de resurse: oferirea unei perioade adecvate și a unor mijloace pentru consultare pentru asigurarea participării diferiților reprezentanți ai societății civile - Responsivitate: asigurarea implicării active a reprezentanților relevanți din partea instituției publice; a asculta, reacționa și oferi feedback pe baza consultării

<ul style="list-style-type: none"> - Furnizarea de servicii: input-uri în elaborarea politicii publice pentru reflectarea nevoilor membrilor ONG - Funcția de watchdog: urmăresc procesul de elaborare pentru a asigura faptul că problemele actorilor cheie sunt luate în considerare și că procesul este inclusiv și transparent 	
Instrumente și mecanisme utile	
<ul style="list-style-type: none"> - Informații <ul style="list-style-type: none"> - Acces deschis și liber la documentele de politici publice, ghișee unice pentru elaborarea de politici cu informațiile accesibile în diverse formate pentru a atinge mai multe publicuri - Pagini web ce oferă acces la documente cheie și anunțuri cu orivire la evenimente publice - Realizarea de campanii și lobby pentru influențarea unei anumite forme a politicii publice prin mijloace precum documente de poziție sau scrisor, manifeste. - Transmisii web de la audieri publice, întâlniri sau dezbateri ce oferă publicului șansa de a viziona în timp real - Diverse cercetări prin intermediul cărora se oferă informații în procesul de realizare a politicilor publice - Consultare și dialog <ul style="list-style-type: none"> - Audieri și paneluri de Întrebări și Răspunsuri cu diverși actori interesați pentru identificarea opiniilor contrare - Seminarii ale experților și întâlniri ce implică experți în dezvoltarea cercetărilor specializate - Comitete multistakeholder alcătuite din actori ONG, permanente sau ad-hoc - Parteneriat <ul style="list-style-type: none"> - Co-editare: implicare activă în elaborarea de componente din procesul legislativ 	

4.4 Influențarea alegerii soluției pentru rezolvarea problemei

Organizațiile neguvernamentale pot avea, de asemenea, un rol major în alegerea variantei de soluționare a unei probleme de pe agenda publică. De altfel, aceasta este situația cea mai frecvent întâlnită astăzi în ceea ce privește implicarea organizațiilor neguvernamentale în procesul de formulare a politicilor publice.

În această etapă, inițiativa lansării unei consultări asupra variantelor de soluționare a unei probleme este lansată fie de factorul decizional⁷, fie de organizația neguvernamentală care ia inițiativa prezentării unei opțiuni/recomandări de politică publică.

De cele mai multe ori în România procesul de consultare are un caracter formal, întrucât factorul decizional (autoritatea cu competențe de soluționare a problemei în cauză) lansează procesul de consultare abia *după* ce a fost selectată varianta de soluționare a problemei, fapt care practic obligă organizațiile interesate să se poziționeze pro sau contra acestei variante.

Este recomandabil ca organizațiile neguvernamentale care își propun să înainteze recomandări concrete de soluționare a unei probleme de politică publică să facă acest lucru de o manieră articulată și uzând de instrumente specifice cum sunt studiile de politici publice, studiile ad hoc (policy briefs, policy memo).

---

⁷ Potrivit Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, autoritățile publice au *obligația de transparență* care înseamnă obligația „de a informa și de a supune dezbaterii publice proiectele de acte normative, de a permite accesul la luarea deciziilor administrative și la minutele ședințelor publice”. (art. 3, lit. e). Aceeași lege specifică faptul că „autoritatea publică în cauză este obligată să decidă organizarea unei întâlniri în care să dezbată public proiectul de act normativ, dacă acest lucru a fost cerut în scris de către o asociație legal constituită sau de către o altă autoritate publică.” (art. 7). Această lege este aplicabilă procesului decizional de la nivel local, respectiv la nivelul ministerelor. Legea nu se aplică în cazul procesului legislativ din Parlamentul României.

Tabel 13. Instrumente de analiză

Domeniul de diferențiere	Tipul instrumentului	
	Studiul de politică publică	Analiza de politică publică
Audiența	Vizează alți specialiști de politici publice	Vizează factorii decizionali
Accentul	Bazat pe problemă: recomandări generale și informație privind problema de politică publică	Bazat pe client: proiectarea politicilor specifice pentru a fi implementate în teren
Metodologia	Poate include pe larg cercetarea primară	Rar include cercetarea primară
Ideile/limbajul utilizat	Poate fi specific disciplinei/tehnic	Trebuie să fie foarte clar și simplu
Întinderea	Până la 20.000 cuvinte	De obicei nu mai mare de 5.000 de cuvinte

Sursa: Manual de politici publice, IPP

O formă sintetică a unui document de politici publice, de această dată utilizat de administrația publică (la nivel central) este *propunerea de politică publică*. Însă, cu privire la actele normative ale căror principal inițiator este Guvernul României, începând cu 1 ianuarie 2006 există obligativitatea prezentării acestora sub forma unor propuneri de politică publică, conform H.G. nr. 775/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central.

Această măsură a avut drept scop profesionalizarea și responsabilizarea procesului decizional la nivelul executivului românesc, prin aceea că obligă, practic, ministerele să își fundamenteze orice propunere cu informații suficiente care să reflecte: analiza situației de fapt (problema), a potențialelor variante de îmbunătățire a situației - concomitent cu evaluarea costurilor fiecăreia dintre opțiuni, justificarea opțiunii preferate, prevederea unor acțiuni specifice privind implementarea, elaborarea unor instrumente (indicatori) de monitorizare/evaluare a gradului în care viitoarea politică publică își va atinge obiectivele. Formularul de propunere de politică publică este prezentat mai jos.

Tabelul 14. Formular de propunere de politică publică⁸

Instituția inițiatoare			
Formularea problemei			
Denumirea politicii publice			
Scop			
Obiective generale/obiective specifice			
Beneficiari			
Varianta de soluționare	Varianta	Impact pozitiv, negativ la nivel economic și social	Buget estimat
Procesul de consultare	Rezultatul consultării		
Varianta de soluționare reomandată	Termene preconizate de realizare	Buget estimat	

⁸ Extras din Propunere de Politică Publică, Ministerul Administrației și Internelor și A.N.F.P
<http://www.mai.gov.ro/Documente/Transparenta%20decizionala/politica%20publica%20statutul%20functionarilor%20publici%20v3%2022%2007.pdf>

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL PRIMĂRIILOR MUNICIPIILOR					
Primăria Municipiului	Persoana de contact	Funcția/Departamentul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Adjud	Andra Sibisan	Secretarul municipiului	0237.641.908; 0237.641.911	0237.641.912	
Aiud	Ada Rus	Responsabil cu difuzarea informațiilor publice	0258.861.310	0258.861.280	
Alba Iulia	Luminița Fara	Compartiment informare, presă, comunicare și relații publice	0258.815.324	0372.586.427	luminita.fara@apulum.ro
Alexandria	Iulica Purcaru Cristina Teodorescu	Compartimentul informații publice și mass.media	0247.317.732 sau 317.733	0247.317.728	
Arad	Eliza Barbura	Serviciul Relații cu Publicul	0257.281.850		relatiipublice@primariaarad.ro
Bacău	Andreea Butnaru	Responsabil legea 544/2001	0234.581.849	0234.588.757	butnaru.andreea@primariabacau.ro

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL PRIMĂRIILOR MUNICIPIILOR					
Primăria Municipiului	Persoana de contact	Funcția/Departamentul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Baia Mare	Doriana Nica	Inspector Serviciul Relații Publice	0372.624.177	0262.212.332	doriana.nica@baiamare.ro
Bârlad	Constantin Nituc	Biroul Comunicare, presă	0235.411.760	0235.416.867	informatica@primariabarl ad.ro
Băilești	Mihai Barbu	Secretarul municipiului	0251.311.017, 0727.226.720	0251.311.956	clbailesti@yahoo.com
Beiuș	Viorel Mateaș	Secretarul municipiului	0259.321.935;	0259.321.273	secretar@primariabeius.ro
Bistrița	Mihai Rusti	Șef Serviciu	0756.222.020	0263.231.046	
Blaj	Sergiu Ștefănescu	Secretarul municipiului	0745.323.644; 0258.711.111		sergiustefanescu@yahoo.com
Botoșani	Iulian Ciubotaru	Șef Serviciu CIC	0231.502.200	0231.531.595	
Brad	Monica Borza	Inspector de specialitate	0254.613.571	0254.612.669	
Brașov	Sorin Toarcea	Direcția Relații Publice și Comunicare	0268.472.493		Infopublice@brasovcity.ro

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL PRIMĂRIILOR MUNICIPIILOR					
Primăria Municipiului	Persoana de contact	Funcția/Departamentul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Brăila	Mirela Nistor	Direcția Relații Publice	0239.694.947	0239.692.394	pmb@primariabraila.ro
București	Gabi Florea	Serviciul Transparență	021.305.55.00 int. 1403		Gabi.Florea@bucuresti-primaria.ro
Buzău	Ene Nicolae	Director	0238.710.562	0238.717.950	
Calafat	Florin Mladin	Secretarul municipiului	0251.231.424, 0251.231.214	0251.232.884	secretar@municipiulcalafat.ro
Caracal	Emil Viorel Rădescu	Secretarul municipiului	0249.511.384	0249.517.518	viorel.radescu@primariacaracal.ro
Caransebeș	Marcela Buță	Comp. Administrație Locală	0255.514.885	0255.515.139	primaria.caransebes@gmail.com
Carei	Clara Sroth	Secretarul municipiului	0261.861.660	0261.861663	primariacar@yahoo.com
Călărași	Severian Cotic	Responsabil aplicarea legii 544/2001	0242.31.31.66		integrare_cl@yahoo.com
Câmpia Turzii	Mircea Constantin Gligan	Secretarul municipiului	0264.368.001 0264.368.002	0264.365.467	

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL PRIMĂRIILOR MUNICIPIILOR					
Primăria Municipiului	Persoana de contact	Funcția/Departamentul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Câmpina	Cezarina Blănaru	Consilier	0244.336.134/ 147		cic@primariacampina.ro
Câmpulung Moldovenesc	Nicoleta Poșchin	Inspector	0230.314.425 int. 117	0230.314.725	primaria@campulungmoldovenesc.ro
Câmpulung Muscel	Nicolae Ghinea	Secretarul municipiului	0248.511.037	0248.511.038, 0248.511.036	
Cluj-Napoca	Iulia Perșa	Șef Biroul Mass Media	0730.016.515		presa@primariaclujnapoca.ro
Codlea	Rotaru Vasile	Secretarul municipiului	0268.251.650		contact@primaria-codlea.ro
Constanța	Carmen Pușcași	Inspector CIC	0241.708.105	0241.708.101	
Craiova	Nicoleta Miulescu	Secretarul municipiului	0251.416.235	0251.411.561	relatiicupublicul@primaria craiova.ro
Curtea de Argeș	Radu Chirca	Secretarul municipiului	0248.721.033	0248.721.107	
Dej	Andron Covaciu	Secretarul municipiului	0264.211.790	0264.212.388	
Deva	Ramona Stănici	Consilier	0254.218.325	0254.226.176	legea544@primariadeva.ro

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL PRIMĂRIILOR MUNICIPIILOR					
Primăria Municipiului	Persoana de contact	Funcția/Departamentul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Dorohoi	Florea Veronica	Secretarul municipiului	0231.610.133	0231.611.310	
Drobeta Turnu Severin	Gabriel Niculescu	Purtător de cuvânt	0252.311.661	0252.316.317	
Făgăraș	Carmen Bârzeianu	Compartiment Comunicare, Relatii cu Publicul	0268.211.313	0268.213.020	
Fălticeni	Mihaela Busuioc	Secretarul municipiului	0230.542.056		
Fetești	Mihaela Toma	Inspector Relatii cu Publicul	0243.364.410 int.123	0243.361.206	
Focșani	Dan Mihai Cazaciuc	Șef Serviciu Comunicare	0237.236.000	0237.216.700	primarie@focsani.info
Galați	Aurel Vlaicu	City manager	0236.307.775		
Gheorgheni	Kari Attila	Secretar	0266.364.494		primaria@gheorgheni.ro
Gherla	Andrei Cherteș	Secretarul municipiului	0264.241.926	0264.241.775	
Giurgiu	Mădălina	Consilier Juridic	0372.735.333	0246.215.405	

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL PRIMĂRIILOR MUNICIPIILOR					
Primăria Municipiului	Persoana de contact	Funcția/Departamentul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
	Burcea	CIC			
Hunedoara	Kiss Monalisa Oprean Silke Toma Valerica	Inspector Inspector CIC Responsabil pentru relația cu societatea civilă	0254.716.322 int. 397 sau 348 0254.711.955	0254.711.955	
Huși	Liliana Nica	Biroul de Relatii cu Publicul	0235.480.205 int. 118	0235.480.126	
Iași	Vasile Tiron	Șef Serviciu CIC	0232.267.621	0232.211.200	informatii@primaria-iasi.ro
Lugoj	Angelica Rus	Compartiment Relatii cu Publicul	0256.352.240/ 210	0256.351.620	contact@primarialugoj.ro
Lupeni	Marius Claudiu Băloi	Secretarul municipiului	0254.560.725 0254.560.504 0254.560.680	0254.560.515	primarialupeni@yahoo.com
Mangalia	Petrina Boita	Secretarul municipiului	0241.751.011	0241.755.606	primaria@mangalia.ro

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL PRIMĂRIILOR MUNICIPIILOR					
Primăria Municipiului	Persoana de contact	Funcția/Departamentul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Marghita	Elena Ciupe	Șef Serviciu	0259.362.001	0359.409.982	primaria@marghita.ro
Medgidia	Daniel Gheorghe	Compartiment Relații Publice și Presă	0241.820.800	0241.810.619	primaria_medgidia@yahoo.com
Mediaș	Anamaria Prodan	Inspector Specialitate Serviciul Relații	0269. 803.806	0269.841.198	primaria@primariamedias.ro
Miercurea Ciuc	Hippach Christian	Consilier Juridic	0266.315.120/157		hippachcristian@szereda.ro
Moinești	Sipos Erna	Relații cu publicul	0234.363.680, 0740.162.602, 0733.959.400	0234.365.428	office@moinesti.ro
Moreni	Tamara Soare-Grigoraș	Șef Serviciu	0245.667.265	0245.667.265	contact@primariamoreni.ro
Motru	Nicolae Butoi	Consilier Comp. Relații cu Publicul	0253.410.560	0253.410.007	
Odorheiu	Puskas	Consilier	0266.218.382	0266.218.032	emese.puskas@varoshaza.

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL PRIMĂRIILOR MUNICIPIILOR					
Primăria Municipiului	Persoana de contact	Funcția/Departamentul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Secuieșc	Emese				ro
Oltenița	Dumitra Istrate	Comp. Relații Publice	0242.515.182	0242.515.087	secretariat.primariaoltenița@gmail.com
Onești	Daniel Spanu	Secretarul municipiului	0234.324.243	0234.313.911	secretar@onesti.ro
Oradea	Viorela Stoica	Serviciul Relații cu publicul	0259.437.000	0259.437.544	relatiipublice@oradea.ro
Orăștie	Ramona Diana Vasiu	Relatii Publice si Informare Mass-Media	0254.241.513	0254.242.560	primaria@orastie.info.ro
Orșova	Cecilia Gabor	Inspector	0252.361.233	0252.361.337	primariaorsova@primariaorsova.ro
Pașcani	Mircea Zuzan	Secretarul municipiului	0722.527.962 0232.762.300	0232.766.259	secretar@primariapascani.ro
Petroșani	Adrian Negoe	Secretarul municipiului	0254.541.454	0254.545.903	
Piatra Neamț	Dragoș Aprofirii	Serviciul Comunicare	0233.218.991	0233.215.374	dragos.aprofirii@primariapn.ro
Pitești	Carmen Oprea	Consilier	0248.213.994	0248.212.166	primaria@primariapitesti.ro

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL PRIMĂRIILOR MUNICIPIILOR					
Primăria Municipiului	Persoana de contact	Funcția/Departamentul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Ploiești	Alina Mihaela Istrătescu	Șef Serviciu Relații Publice	0244.516.699	0244.513.829	
Drăgășani	Maria Memu	Referent	0250.811.990	0250.811.990	
Rădăuți	Herghiligiu Haralambie	Secretarul municipiului	0230.561.140	0230.564.703	relatiipublice@primariara dauti.ro
Râmnicu Vâlcea	Daniel Ionescu	Purtător de Cuvânt	0250.731.016 int. 137	0250.731.843	primaria.ramnicuvalcea@y ahoo.com
Reghin	Mirela Bota	Secretarul municipiului	0265.511.112	0265.512.542	office@primariareghin.ro
Reșița	Cristina Rusu	Șef Birou	0255.211.692	0255.215.314	info@primariaresita.ro
Râmnicu Sărat	Volodea Mateevici	Consilier Principal	0238.561.946	0238.561.947	primarie_rmsarat@primar iermsarat.ro
Roman	Gheorghe Carnariu	Secretarul municipiului	0233.741.119	0233.741.604	
Roșiorii de Vede	Cita Mioara	Secretarul municipiului	0247.466.250	0247.466.141	postmaster@primariarosi oriidevede.ro
Salonta	Alb Ioana	Responsabil	0259.373.243	0259.409.733	primisal@rdslink.ro

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL PRIMĂRIILOR MUNICIPIILOR					
Primăria Municipiului	Persoana de contact	Funcția/Departamentul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
		pentru relația cu societatea civilă			
Satu Mare	Radu Vasile Anderco	Șef Birou	0261.807.566 sau 0261.807.500	0261.710.760	raduanderco@yahoo.com
Săcele	Florin Nan	Comp. Relații cu Presa	0268.276.164	0268.273.091	primaria_sacele@yahoo.com
Sebeș	Cristina Vlad	Secretarul municipiului	0258.731.004	0258.734.187	sebespri@yahoo.com
Sfântu Gheorghe	Fülöp-Fuer Zelinda	Responsabil furnizarea informațiilor	0267.311.726	0267.311.726	zelinda.fulop@sepsi.ro
Sibiu	Brândușa Curca	Consilier CIC	0269.208.800	0269.208.811	pms@sibiu.ro
Sighetu Marmăției	Spiridon Pralea	PR manager	0262.312.396	0262.311.069	danpralea@primariasighet.ro
Sighișoara	Anca Silvia Rațiu	Responsabil cu difuzarea informațiilor publice	0265.771.280 0265.771.278	0265.771.019	

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL PRIMĂRIILOR MUNICIPIILOR					
Primăria Municipiului	Persoana de contact	Funcția/Departamentul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Slatina	Cristiana Pătrășcoiu	Consilier	0249.439.377	0249.439.336	pms_it@primariaslatina.ro
Slobozia	Camelia Nițu	Serviciul Juridic	0243.231.401	0243.212.149	office@sloboziail.ro
Suceava	Ioan Ciutac	Secretarul municipiului	0230.212.696	0230.520.593	primsv@primariasv.ro
Târgoviște	Silvia Stanca	Șef Serviciu	0245.613.928	0245.217.951	
Târnăveni	Celestin Beleanu	Director Tehnic	0265.443.400	0265.446.312	office@primariatarnaveni.ro
Tecuci	Mitrut Narciza	Secretarul municipiului	0731.732.412 0372.364.113		primtecuci@yahoo.com
Târgu Jiu	Natalia Popescu	Responsabil cu societatea civilă	0253.213.317	0253.214.878	primaria.targujiu@xnet.ro
Târgu Mureș	Maria Cioban	Secretarul municipiului	0265.268.330	0265.269.571	secretar@tirgumures.ro
Târgu Secuiesc	Szanto Eva	Referent PR	0267.361.974	0267.361.652	
Timișoara	Ciprian Nyari	Comp. comunicare	0256.204.886	0256.204.886	Ciprian.Nyari@primariatm.ro
Toplița	Krisztina	Direcția	0266.341.871	0266.341.871	secretariat@primariatoplit

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL PRIMĂRIILOR MUNICIPIILOR					
Primăria Municipiului	Persoana de contact	Funcția/Departamentul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
	Molnar	Comunicare			a.ro
Tulcea	Valentina Băraru-Timofte	Oficiul de Administrație Publică Locală	0240.511.046	0240.517.736	
Turda	Adrian Vana	Consilier juridic	0264.313.160 0264.311.989	0264.317.081	
Turnu Măgurele	Mioara Vlădescu	Compartiment Relații Publice	0247.416.451 sau 416.452	0247.416.453	
Urziceni	Andreea Popa	Compartiment Relatii cu Publicul, petitii, informații publice	0243.257.367		relatiicupublicul@primaria-urziceni.ro
Vaslui	Geanina Tofan	Purtător de cuvânt	0235.310.999	0235.315.946	pmv@primariavaslui.ro
Vatra Dornei	Anca Pușcașu	Consilier CIC	0230.375.229	0230.375.170	
Vulcan	Gabriel Velea	Biroul APL Juridic	0254.570.340 sau 0254.570.011	0254.571.910	primvulcan@yahoo.com
Zalău	Rodica	Direcția	0260.610.550	0260.661.869	ciurterodica@zalausj.ro

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL PRIMĂRIILOR MUNICIPIILOR					
Primăria Municipiului	Persoana de contact	Funcția/Departamentul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
	Ciurte	Comunicare			

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL MINISTERELOR

Ministerul	Persoana de contact	Funcția/de partament ul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale	Raluca Panait	Șef Serviciu Presă și Relații Publice	021.307.24.22	021.307.85.54	relatii publice@madr.ro
Ministerul Afacerilor Interne	Gabriel Mitroiu	Serviciul Comunicare	021.264.86.17	021.264.86.17	comunicare@mai.gov.ro dirp@mai.gov.ro
Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice	Ana Maria Toma	Consilier	0372.111.409		info@mdrap.ro

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL MINISTERELOR					
Ministerul	Persoana de contact	Funcția/de partament ul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Ministerul pentru Societatea Informațională	Adrian Kalapis	Secretar General	021.311.20.70	021.311.41.03	relatiicupublicul@msinf.ro
Ministerul Justiției	Cătălina Stănescu	Șef Serviciu Comunicare și Relații Publice	037.204.19.99 int. 1189, int. 1190 sau 037.204.10.46		legea544din2001@just.ro catalina_stanescu@just.ro
Ministerul Educației Naționale	Daniel Tomoni	Consilier Serviciul Comunicare	021.315.04.21	021.317.24.90	daniel.tomoni@min.edu.ro

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL MINISTERELOR

Ministerul	Persoana de contact	Funcția/de partament ul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Ministerul Sănătății	Oana Grigore	Șef Serviciul de Presă și Relații Publice	021.307.25.13	021.307.25.14	relatii publice@ms.ro
Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice	Mioara Constantin	Șef Serviciu	021.408.95.00	021.408.96.15	srp@mmediu.ro
Ministerul Afacerilor Externe	Ana Maria Nicola	Direcția Comunicar e	021.319.21.08 sau 319.21.25 int. 1352	021.319.68.50	relatii_cu_publicul@mae.ro
Ministerul Transporturilor	Laurențiu Voicu Rodica Ionică	Direcția Informare Publică, Comunicar e	021.319.61.29	021.319.61.29	dialog.social@mt.ro
Ministerul Economiei	Anca Turcea	Consilier Superior	021.202.52.34		dezbateri_publice@minind.ro

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL MINISTERELOR					
Ministerul	Persoana de contact	Funcția/de partament ul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Ministerul Apărării Naționale	Răduț Bilbâie Veronica Sîrbu	Șeful Direcției de Informare și Relații Publice Consilier	021.402.34.00 sau 021.410.40.40 int. 1011.601;	021.319.56.98	drp@mapn.ro
Ministerul Finanțelor Publice	Bogdan Grunevici	Șef Birou Informare Publică și Transparența Decizională	021.319.96.83 sau 021.319.97.59 int. 2264	021.319.97.35	publicinfo@mfinante.gov.ro
Ministerul Culturii	Andrei Diaconescu	Manager Public	021.224.39.47		birouldepresa@cultura.ro

DATE DE CONTACT ALE PERSOANELOR RESPONSABILE CU APLICAREA LEGILOR NR. 544/2001 ȘI 52/2003 LA NIVELUL MINISTERELOR

Ministerul	Persoana de contact	Funcția/de partament ul	Telefon	Fax	E-mail (dacă e cazul)
Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice	Silvia Dumitrean	Responsabil pentru relația cu societatea civilă	021.315.88.12 sau 021.313.62.67 int. 729, 744	021.315.88.12	relatiicupublicul@mmuncii.ro dpp@mmuncii.ro
Ministerul Fondurilor Europene	Cristina Dinu/Alina Fotin	Expert/Consilier	021.302.25.24	021.302.52.64	crisrina.dinu@maeur.ro contact@maeur.ro

Bibliografie

Brooks, Stephen, *Public Policy in Canada: An Introduction*, McClelland and Stewart Inc., Toronto, Ontario, 1989

Smith, B, *Public Policy and Public Participation Engaging Citizens and Community in the Development of Public Policy*, Public Health Branch Atlantic Regional Office Health Canada, 2003

Crăciun, Claudiu, Collins E.Paul, *Managementul politicilor publice. Transformări și perspective*, Editura Polirom, 2008;

Cobb, R.W., Elder C.D., *Participation in American Politics: The Dynamics of Agenda-building*, Johns Hopkins University Press, Baltimore, 1972

Comisia Europeană, *Îndrumător pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor*, adoptat de Conferința ONG-urilor Internaționale în sesiunea din 1 octombrie 2009

Dye, Thomas, *Understanding Public Policy*, (7th ed.), Englewood Cliffs, NJ, Prentice Hall, 1992

Florio, Massimo, *Ghid pentru analiza cost-beneficii a proiectelor de investiții*, DG Regio, 1997

Frederich, Carl J., *Man and his Government*, McGraw Hill, New York, 1963

Institutul de Politici Publice, Bondar, Florin, Iorga, Elena, *Cum să formulezi corect recomandări de politică publică. Ghid practic destinat organizațiilor neguvernamentale*, București, 2009

Institutul pentru Politici Publice, *Condițiile și provocările procesului de adoptare a politicilor publice din România*, București, 2013

Lemieux, 1995, p.7 în Knoepfel, Peter, Larrue, Corinne, Varone, Frederic, Hill, Michael, *Public Policy Analysis*, The Policy Press, University of Bristol, 2011

Miroiu, Adrian, *Introducere în analiza politicilor publice*, Editura Paideia, București, 2001

Salvadore Schiavo-Campo, *Strenghtening Performance in Public Expenditure Management*, 1999

Weaver D H, Graber D, McCombs M, Eyal C, 1981, *Media Agenda Setting in a Presidential Election: Issues, Images and Interest*. Praeger, New York;
Young, Eoin, Quinn, Lisa, *Writing effective public policy documents*, 2002;

<http://www.mai.gov.ro/Documente/Transparenta%20decizionala/politica%20publica%20statutul%20functionarilor%20publici%20v3%2022%2007.pdf>

Egalitate de șanse: conceptul conform căruia toate ființele umane sunt libere să-și dezvolte capacitățile personale și să aleagă fără limitări impuse de roluri stricte; faptul că diferitele comportamente, aspirații și necesități ale femeilor și bărbaților sunt luate în considerare, evaluate și favorizate în mod egal înseamnă că femeile și bărbații se bucură de aceeași libertate de a-și realiza aspirațiile.

Dezvoltare durabilă: totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică, nu numai pe termen scurt sau mediu, ci și pe termen lung, al căror fundament îl reprezintă în primul rând asigurarea unui echilibru între aceste sisteme socio-economice și elementele capitalului natural.

Reciclează deșeurile pentru a salva mediul înconjurător!
Fii egal în drepturi! Asigură șanse egale tuturor participanților!

Titlul proiectului Consolidarea mecanismelor de consultare a societății civile cu autoritățile publice centrale și locale - un element fundamental pentru creșterea calității procesului de elaborare a politicilor publice, cod SMIS 35492

Proiect cofinanțat din Fondul Social European

Editor Institutul pentru Politici Publice (IPP)

Data publicării Aprilie 2013

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României